

ახალი ბანათლება

2012 წელი, 28 ივნისი

ფასი 1 ლარი 30 თეთრი

№25 (579) გამოდის 1998 წლიდან

www.axaliganatleba.ge

კიოსი საუნუნის ქუჩის ჩაიხი

„ვინც საქართველოს და აზნაურების ისტორიას იწიწებს, მისთვის შეუძლებელია მათი განუყოფელი თუნდარ უბრალო წარმოდგენა“.

არზაყან ემუხვარი

გვერდი 8-9

სასერბიფიკაციო გამოცდა

გვსურს ვიყოთ უფრო
ნაკლებად
განსვლადები

გვერდი 2

გამოცდა – 2012

განსვლადის
სასერბიფიკაციო,
სამაგისტრო და
ეროვნული გამოცდების
თითოეული საგნის
მეცნიერული ქულა და
სამაგისტრო დროის
ხანგრძლივობა

გვერდი 3

ეთიოპია

ეთიოპიის პედაგოგთა
დასახელებლად

გიოლოგიის პედაგოგთა
დასახელებლად

გვერდი 4-5

იუბილე

საქართველო
ტრადიციების ღირსეული
გამგებლები

გვერდი 7

იურიტის კონსულტაცია

პედაგოგთა
შეკითხვებს პასუხებს
სამთავრო-ს იურიტი
თავარ ავალნი

გვერდი 7

ძვირფასო მკითხველო!

2011-12 სასწავლო წლის დასრულებასთან ერთად, გაზეთი „ახალი ბანათლება“ წყვეტს გამოსვლას ახალ სასწავლო წლის დაწყებამდე. საქმიანობიდან განახლებიდან როგორც გაზეთის გამოსვლა, ასევე წიგნის თაროს ხელმოწერები.

მადლობას გიხდით თანამშრომლობისთვის და გისრულებთ სასიამოვნო არდადეგებს.

სასარტიფიკაციო გამოცდები

გვსურს ვიყოთ უფრო ნარმატიბული მასწავლებლები

მათი აქტივობა.

რაც შეეხება თავად გამოცდებსა და მისი ჩატარების ფორმებს, რა თქმა უნდა, მასწავლებლები ისურვებდნენ, რომ გამოცდა არ გულისხმობდეს მასწავლებლობის უფლების მოპოვებას მაშინ, როცა ეს უფლება სტაჟიან მასწავლებლებს სახელმწიფო სასწავლებლებში უკვე დიდი ხანია მიაჩნია, ასევე მასწავლებელთა სახლი არ უნდა ემსახურებოდეს მხოლოდ მასწავლებელთა კვალიფიკაციის ამაღლებას და ისიც მხოლოდ გამოცდების კუთხით. სერტიფიცირებული მასწავლებლისთვის, შრომითი უფლებების თანახმად, ყოველი ჩატარებული საათი უნდა ნაზღაურდებოდეს - ხელფასზე 75 ლარის დანამატი არ უნდა იწვევდეს არასერტიფიცირებული კოლეგის სკოლიდან წასვლას, ე.ი. 2014 წლამდე ყველა მასწავლებელს უნდა მიეცეს საშუალება საკუთარი უნარის წარმოჩენისა.

ეს ის საკითხებია, რაც ყველასთვის ერთნაირად პრობლემატურია და დასაფიქრებელი.

სხვა... აი, რას ამბობენ ისინი „...ვერ ვიტყვი, რომ სასიამოვნო პროცესია გამოცდები, მაგრამ დროული სერტიფიცირება სტიმულს აძლევს მასწავლებლებს აიმაღლონ კვალიფიკაცია. სასურველია, ლექცია-სემინარებს კვალიფიციური სპეციალისტები გვიტარებდნენ ხოლმე და ბედნიერი ვიქნებოდი, ბატონი ვია მურდულიას ლექციები მომესმინა“.

აი, რას ფიქრობს საქართველოს პედაგოგთა კვალიფიკაციის ამაღლების ინსტიტუტის თანამშრომელი, ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი ლალი დათაშვილი: „ბევრად უფრო უკეთესი იქნებოდა, ტრენინგები გაგრძელებულიყო პერმანენტულად, მასწავლებლებს ჰქონოდა შესაძლებლობა, მისთვის სასურველ საკითხზე მიეღო ინფორმაცია კომპუტერული პირისხვედრით, ისე ახალი მასალის უკეთ ათვისებისა და სწავლების პრინციპებში.“

ერთხელ, თანაც მიჯრით, გავლილი ტრენინგი, თუნდაც გავრძობილი დროითა და პერიოდული-

ბით, ნაკლებად შედეგანია.

სასურველია დაარსდეს ლიტერატურული კლუბები, რათა კოლეგებს შეეძლოთ აზრის გაზიარება, უნდა ტარდებოდეს გარკვეული ღონისძიებები, რომ გახალისდეს და გააქტიურდეს მასწავლებელი.

ყველაზე მნიშვნელოვანი კი მოტივაციის შექმნა, გარკვეული სოციალური შედეგების დაწესება, რათა მასწავლებლობა საპატიო საქმედ ჩაითვალოს, თორემ დღეს ძალიან ცოტა ახალგაზრდა მგონია პედაგოგობის მოსურნე“.

მასწავლებლებს სათქმელს რა გამოუღვეს, ზოგი ობიექტურია, ზოგიც - სუბიექტური, ერთია, გვეიმედება სახელმწიფოს პრეზიდენტის,

ბატონი მიხეილ სააკაშვილის მინიშნება - მომავალი წლიდან სასერტიფიკაციო გამოცდები წლის განმავლობაში რამდენჯერმე ჩატარდებოდეს.

ისლა დაგვრჩენია, ნარმატიბები ვუსურვით პედაგოგებს, მაღლიერება გამოვთქვათ საქართველოს პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირის მიმართ სემინარის ორგანიზებისთვის, საქართველოს გაერთიანებულ პროფკავშირს - ინიციატივის მხარდაჭერისთვის და ამერიკის შეერთებული შტატების პროგრამების დირექტორს, ბატონ ბობ ფილდინგს, ფინანსური მხარდაჭერისთვის.

თამარ ბარისაშვილი

სკოლა, საგანმანათლებლო სივრცე თავისი მისიით ნამდვილად ჰგავს სკას, სადაც სულისა და ხორცის ნამალი მზადდება, ქვეყნის მომავალი იწრთობა.

სადღეისოდ სკოლებში განსაკუთრებული ფუსფუსია: სასწავლო წელი დასრულდა, მოსწავლეთა გამოცდები ჩატავდა, თავად მასწავლებლები კი სასერტიფიკაციო გამოცდებისთვის ემზადებიან. საგამოცდოდ დარეგისტრირებულ მასწავლებელთა რიცხვი იმდენად მაღალია (დაახლოებით, 41 ათასი), რომ უკვე ნათელია, საგანმანათლებლო რეფორმა ძალაში შევიდა.

საინტერესოა მასწავლებელთა განწყობა, მათი მზაობა, მათი სურვილები.

თბილისის №24 სკოლაში 20-21 და 22-23-24 ივნისს სასერტიფიკაციო-საგამოცდოდ სემინარები და კონსულტაციები ტარდებოდა. აქ იყვნენ როგორც ამავე სკოლის, ასევე მცხეთის, გორის, ჭიათურის, მარნეულის რაიონებიდან ჩამოსული მასწავლებლები, რომლებიც მათთვის კომპეტენტურ ტრენინგებს - ლელა ტყეშელაშვილს, ლალი დათაშვილს, მიაა ჭელიშვილსა და თამარ ავალიანს უსმენდნენ, მათთან აჯერებდნენ ყველა იმ საკითხს, რაც ჯერ კიდევ კითხვებს ბადებდა და სათუოდ ეჩვენებოდათ.

შემოქმედებითი მიდგომები იმდენად საინტერესო იყო, რომ თბილისურმა სიციხემაც ვერ დაჩრდილა

ინფორმაცია

ფიზიკის, მათემატიკის, ინფორმატიკისა და ბიოლოგიის ოლიმპიადებზე საქართველოს ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებების 19 მოსწავლე გაემგზავრება.

განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ინიციატივით, ნაკრები გუნდების წევრები სპეციალური მომზადების ერთიანი კურსს გადიან. ექვსსაათიანი თეორიული და პრაქტიკული მეცადინეობები, ყოველდღიურ რეჟიმში, მათ თბილისსა და დაბა ბაკურიანში უტარდებათ. მოსწავლეებს მაღალკვალიფიციურ და გამოცდილ მეცნიერთა ჯგუფები საერთაშორისო ოლიმპიადების კომიტეტების მიერ დადგენილი პროგრამებით ამზადებენ.

ნაკრები გუნდების შერჩევა-მომზადებასა და ოლიმპიადებზე გამგზავრებას საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდი უზრუნველყოფს.

არგენტინაში, სინგაპურში, ესტონეთსა და იტალიაში ქართველი მოსწავლეები ივლისსა და სექტემბერში გაემგზავრებიან.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა დიმიტრი შაშკინმა, მომავალ პირველკლასელებთან ერთად, კომპიუტერული ქარხანა „ალგორითმი“ დაათვალიერა და მათთვის გადასაცემი კომპიუტერების აწყობის პროცესს დაესწრო.

ახალი სასწავლო წლიდან 60 ათასამდე პირველკლასელი პრეზიდენტისგან საჩუქრად სწორედ ამ ქარხანაში აწყობილ ნეტუკს („ბუკს“) მიიღებს. ნეტუკი მსოფლიოს წამყვანი ექსპერტებისა და ფსიქოლოგების ერთობლივი მუშაობის შედეგად შეიქმნა და გათვალისწინებულია როგორც ბავშვის ფსიქოლოგია, ასევე მისი უნარ-ჩვევები.

დიმიტრი შაშკინის განცხადებით, კომპიუტერიზაციისა და ინტერნეტის სამყაროში საქართველოს ხელისუფლებამ აუცილებლად მიიჩნია, ბავშვს თავიდანვე ჰქონდეს ურთიერთობა თანამედროვე ტექნოლოგიებთან. საქართველოს ყველა საჯარო და კერძო სკოლის მაღალი ხარისხის ინტერნეტით უზრუნველყოფა კი მოსწავლეებისთვის ინფორმაციის მიღების კიდევ ერთი უნიკალური საშუალება იქნება.

უკვე მესამე წელია, საქართველოს საჯარო სკოლების ყველა პირველკლასელი და მათი დამრიგებლები პრეზიდენტისგან კომპიუტერს იღებენ საჩუქრად. პროექტი მიზნად ისახავს განათლების სისტემაში მსოფლიო სტანდარტების დანერგვას, ბავშვებში შესაბამისი უნარ-ჩვევების ჩამოყალიბებასა და განათლების საერთაშორისო სივრცეში მათ ინტეგრაციას. კომპიუტერები კომპანია INTEL-თან თანამშრომლობით, მათივე პროგრამებით, სპეციალურად საქართველოს სკოლებისთვისაა გათვალისწინებული; მათ დამხმარე ხასიათი აქვთ - მოსწავლეები კომპიუტერებს სკოლის სახელმძღვანელოებთან ერთად იყენებენ.

სასწავლო პროცესში კომპიუტერის ეფექტურად გამოყენების უზრუნველსაყოფად, სამინისტრომ ყველა პირველი კლასის დამრიგებელი ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებში გადაამზადა. მასწავლებლები ეცნობიან როგორც ნეტუკების ფიზიკურ სტრუქტურას, ასევე ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიებით (ისტ) გამდიდრებული გაკვეთილების და სასწავლო პროექტების მომზადებას.

შავი ზღვის სავაჭრო უნივერსიტეტი ასხალებს კონკურსს

ქვემოთ ჩამოთვლილი აკადემიური თანამდებობებისათვის:

ბიზნესის მართვის ფაკულტეტი

- ◆ ასოცირებული პროფესორი – 1
შემდეგ სპეციალობაში: ფინანსები

კომპიუტერული ტექნოლოგიებისა და საინჟინრო საქმის ფაკულტეტი

- ◆ სრული პროფესორი (1 ადგილი)
შემდეგ სპეციალობაში: დისკრეტული მათემატიკა
- ◆ ასოცირებული პროფესორი (2 ადგილი)
შემდეგ სპეციალობაში:
ინფორმაციული ტექნოლოგიები
პროგრამირება
- ◆ ასისტენტ პროფესორი (2 ადგილი)
შემდეგ სპეციალობაში:
ინფორმაციული ტექნოლოგიები
რიცხვითი ანალიზი

მსურველებმა უნდა წარმოადგინონ შემდეგი საბუთები:

- ◆ რეზიუმე CV
- ◆ 4 ფოტოსურათი
- ◆ დიპლომის ასლი
- ◆ განცხადება
- ◆ ავტობიოგრაფიის ქსეროასლი

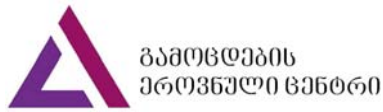
საბუთები მიიღება 2012 წლის 27 აგვისტომდე 21 საქმეგარის ჩათვლით

დაგატავით ინფორმაციისთვის

დარეკეთ: 59 50 05 (131)

საკონტაქტო პირი: პრორექტორი, პროფ. დოქტ. ნათელა დოლონაძე

გამოცდების განრიგი – 2012

გამოცდების
ეროვნული ცენტრი

2012 წლის ერთიანი ეროვნული გამოცდების თითოეული საგნის
მაქსიმალური ქულა და საბამოცდო დროის ხანგრძლივობა

2012 წლის მასწავლებლის სასერტიფიკაციო გამოცდების
თითოეული საგნის მაქსიმალური ქულა და საბამოცდო
დროის ხანგრძლივობა

#	ტესტის ნაწილი	მაქსიმალური ქულა	მინიმალური ქულა	საგამოცდო დრო
1	უნარები	70	43 და მეტი	5 საათი
2	ქართული ენა და ლიტერატურა	80	49 და მეტი	5 საათი
3	მათემატიკა	65	40 და მეტი	5 საათი
4	გეოგრაფია	70	43 და მეტი	5 საათი
5	ბიოლოგია	70	43 და მეტი	5 საათი
6	ქიმია	70	43 და მეტი	5 საათი
7	ფიზიკა	70	43 და მეტი	5 საათი
8	ისტორია	70	43 და მეტი	5 საათი
9	სამოქალაქო განათლება	70	43 და მეტი	5 საათი
	უცხოური ენა *	120	73 და მეტი	
10	მოსმენის ნაწილი	16		4 საათი
	წერითი ნაწილი	16		
	წაკითხულის გააზრება	22		
	მეთოდის ნაწილი	50		
	მეტყველების ნაწილი	16		
11	დაწყებითი საფეხური (I-IV)	100	61 და მეტი	5 საათი
	პროფესიული ცოდნა და მეთოდის ნაწილი		80	
	აკადემიური უნარები		20	
12	ქართული ენა და ლიტერატურა (I-VI)	80	49 და მეტი	5 საათი
	პროფესიული ცოდნა და მეთოდის ნაწილი		60	
	აკადემიური უნარები		20	
13	მათემატიკა (I-VI)	80	49 და მეტი	5 საათი
	პროფესიული ცოდნა და მეთოდის ნაწილი		60	
	აკადემიური უნარები		20	
14	ბუნებისმეტყველება (I-VI)	80	49 და მეტი	5 საათი
	პროფესიული ცოდნა და მეთოდის ნაწილი		60	
	აკადემიური უნარები		20	

*უცხოური ენების ტესტი შედგება 5 ნაწილისგან. სერტიფიკატის მისაღებად მონაწილემ უნდა გადალახოს მაქსიმალური ქულის 60%-ზე მეტი, ასევე თითოეულ ნაწილში უნდა გადალახოს ამ ნაწილისათვის დადგენილი მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი.

საგანი/გამოცდა	მაქსიმალური ქულა	მინიმალური ქულა	გამოცდის ხანგრძლივობა
ქართული ენა და ლიტერატურა	80	21	4 საათი
ზოგადი უნარები	80	21	ვერბალური ნაწილი 1 საათი და 30 წთ.
			მათემატიკური ნაწილი 1 საათი და 30 წთ.
უცხოური ენები	100	21	2 საათი და 15 წთ.
ლიტერატურა	80	21	4 საათი
მათემატიკა	59	15	3 საათი და 30 წთ.
ისტორია	80	21	2 საათი და 30 წთ.
გეოგრაფია	70	18	3 საათი
ბიოლოგია	75	19	3 საათი
ქიმია	75	19	3 საათი და 30 წთ.
ფიზიკა	75	19	3 საათი და 30 წთ.
სტუდენტთა საგრანტო კონკურსი	42	-	2 საათი და 30 წთ.
აფხაზური ენა და ლიტერატურა	40	11	4 საათი

დიპლომირებული მედიკოსის/სტომატოლოგის, ფარმაციისა და იურიდიულ საგანმანათლებლო პროგრამებზე კომპეტენციის მინიმალური ზღვარი განისაზღვრება: უცხო ენაში 30% ბასლა, ხოლო ამ საგანმანათლებლო პროგრამებზე ჩასაბარებელ სხვა საგნებში 35% (აბიტურიენტმა ზღვარი რომ გადალახოს, უნდა მიიღოს მაქსიმალური ქულის 35%-ზე მეტი 3 გამოცდაში, ხოლო მაქსიმალური ქულის 30%-ზე მეტი უცხოურ ენაში).

2012 წლის სართო სამაგისტრო გამოცდის მაქსიმალური ქულები და საბამოცდო დროის ხანგრძლივობა

ტესტის ნაწილი	მაქსიმალური ქულა	მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი გადალახულია	დრო
წაკითხულის გააზრება	21	6.4	60 წუთი
ანალიტიკური წერა	24	7.3	70 წუთი
ლოგიკური მსჯელობა	17	5.2	65 წუთი
რაოდენობრივი მსჯელობა	20	5.1	60 წუთი

კონკურსში მონაწილეობის გასაგრძელებლად მაგისტრანტობის კანდიდატმა სართო სამაგისტრო გამოცდის ოთხი ნაწილიდან მინიმალური კომპეტენციის ზღვარი უნდა გადალახოს სამ ნაწილში მაინც.

მათემატიკა

მათემატიკის კლასობით დასახმარებლად

ვაბრძობთ მათემატიკის მასწავლებლის სტანდარტით გათვალისწინებული

ზოგიერთი საკითხის განხილვას კომბინატორიკიდან.

ჯუფთებათა რიცხვის ზოგიერთი თვისება. ნიუტონის ბინომის ფორმულა

ჯუფთებათა C_n^m რიცხვს ახასიათებს ზვერი საინტერესო თვისება. განვიხილოთ ორი მათგანი.

პირველი თვისება: $C_n^m = C_n^{n-m}$.

თუ გამოვიყენებთ $C_n^m = \frac{n!}{m!(n-m)!}$ ფორმულას, მივიღებთ

$$C_n^{n-m} = \frac{n!}{(n-(n-m))!(n-m)!} = \frac{n!}{m!(n-m)!} = C_n^m.$$

ამ თვისების გამოყენებით შეიძლება გავამარტივოთ C_n^m რიცხვების გამოთვლა იმ შემთხვევაში, როცა $m > \frac{n}{2}$, მაგალითად $C_{15}^{12} = C_{15}^3 = \frac{15 \cdot 14 \cdot 13}{3 \cdot 2} = 455$.

მეორე თვისება: $C_n^{m+1} + C_n^m = C_{n+1}^m$.

კვლავ გამოვიყენოთ $C_n^m = \frac{n!}{m!(n-m)!}$ ფორმულა, მივიღებთ:

$$\begin{aligned} C_n^{m+1} + C_n^m &= \frac{n!}{(n-m-1)!(m+1)!} + \frac{n!}{(n-m)!m!} = \\ &= \frac{n!}{(n-m)!(m+1)!} \left(\frac{n-m}{1} + \frac{m+1}{1} \right) = \frac{(n+1)!}{(n+1-m)!(m+1)!} = C_{n+1}^m \end{aligned}$$

ახლა განვიხილოთ ჩვენთვის კარგად ცნობილი ფორმულები:

$$(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2, \quad (a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3.$$

ეს ფორმულები შეიძლება ჩავწეროთ შემდეგი სახით:

$$(a+b)^2 = C_2^0 a^2 + C_2^1 ab + C_2^2 b^2, \quad (a+b)^3 = C_3^0 a^3 + C_3^1 a^2 b + C_3^2 ab^2 + C_3^3 b^3.$$

საზოგადოდ, სამართლიანია ნიუტონის ბინომის შემდეგი ფორმულა:

$$(a+b)^n = C_n^0 a^n + C_n^1 a^{n-1} b + \dots + C_n^m a^{n-m} b^m + \dots + C_n^n b^n. \quad (1)$$

სადაც n არის ნატურალური რიცხვი. ეს ფორმულა მოკლედ შეიძლება ასე ჩავწეროთ

$$(a+b)^n = \sum_{m=0}^n C_n^m a^{n-m} b^m.$$

C_n^0, \dots, C_n^n რიცხვებს ბინომური კოეფიციენტები ეწოდება.

ამ კოეფიციენტების გამოსათვლელად ხშირად გამოიყენება ე.წ. პასკალის სამკუთხედი, რომლის სტრუქტურა საკმაოდ მარტივია და აქვს შემდეგი სახე

1	1	1
a+b	1a+1b	1 1
a ² +2ab+b ²	1a ² +2ab+1b ²	1 2 1
a ³ +3a ² b+3ab ² +b ³	1a ³ +3a ² b+3ab ² +1b ³	1 3 3 1
		1 4 6 4 1

შევნიშნოთ, რომ ნიუტონის ფორმულისთვის დამახასიათებელია შემდეგი თვისებები:

ა) ნიუტონის ფორმულის მარჯვენა მხარე შეიცავს $n+1$ შესაკრებს.

ბ) ყოველ შესაკრებს აქვს $C_n^m a^{n-m} b^m$ სახე.

$m+1$ ადგილას მდგომი წევრი $C_n^m a^{n-m} b^m$ მოსახერხებელია ჩავთვალოთ m -ურ წევრად და აღვნიშნოთ T_m -ით:

$$T_m = C_n^m a^{n-m} b^m \quad (2)$$

ამ პირობის გათვალისწინებით $T_0 = C_n^0 a^n$ იქნება დაშლის ნულოვანი წევრი, ხოლო $T_n = C_n^n b^n$ კი იქნება n -ური წევრი.

გ) a -ს ხარისხის მაჩვენებელი კლებულობს n -დან 0 -მდე, ხოლო b -ს ხარისხის მაჩვენებელი იზრდება 0 -დან n -მდე. ნებისმიერ შესაკრებში a -სა და b -ს ხარისხის მაჩვენებელთა ჯამი n -ის ტოლია.

დ) ბინომის დაშლის ბოლოდან თანაბრად დაშორებული ბინომური კოეფიციენტები ტოლია. ეს თვისება გამომდინარეობს $C_n^m = C_n^{n-m}$ ფორმულიდან.

ე) ბინომიალური კოეფიციენტების ჯამი ტოლია 2^n -ის. მართლაც, თუ (1) ფორმულაში a -სა და b -ს ნაცვლად ჩავსვათ 1 -ს, გვექნება:

$$(1+1)^n = C_n^0 + C_n^1 + \dots + C_n^n$$

ამ უკანასკნელი ტოლობის აზრი შემდეგში მდგომარეობს: რადგან C_n^m არის n -ელემენტური სიმრავლის ყველა m -ელემენტური ქვესიმრავლეა რიცხვი, ამიტომ

$C_n^0 + C_n^1 + \dots + C_n^n$ ჯამი იქნება n -ელემენტური სიმრავლის ყველა ქვესიმრავლეა რიცხვი. ამრიგად, n -ელემენტური სიმრავლის ყველა ქვესიმრავლეა რაოდენობა 2^n -ის ტოლია.

მაგალითი 1.

დარბაზის განათებისთვის შეიძლება გამოყენებული იყოს იქ არსებული ათი ნათურიდან ნებისმიერი. დარბაზის განათების რამდენი ხერხი არსებობს?

ცხადია, განათების იმდენი ხერხი არსებობს, რამდენი ქვესიმრავლეც აქვს ათელემენტური სიმრავლეს, ანუ $2^{10} = 1024$. ამ რაოდენობაში გათვალისწინებულია „განათების“ ის ხერხები, როცა არც ერთი ნათურა არ ანთია.

მაგალითი 2.

ავიყვანოთ ორწევრი x^2-y მე-6 ხარისხში.

$$\begin{aligned} (x^2-y)^6 &= \sum_{k=0}^6 C_6^k (x^2)^{6-k} (-y)^k = C_6^0 x^{12} - C_6^1 x^{10} y + C_6^2 x^8 y^2 - C_6^3 x^6 y^3 + \\ &+ C_6^4 x^4 y^4 - C_6^5 x^2 y^5 + C_6^6 y^6 = x^{12} - 6x^{10}y + 15x^8y^2 - 20x^6y^3 + 15x^4y^4 - 6x^2y^5 + y^6. \end{aligned}$$

მაგალითი 3.

ვიპოვოთ $\left(\sqrt[3]{x} + \frac{1}{\sqrt[3]{x}}\right)^9$ დაშლის მე-4 წევრი.

ჩავსვათ (2) ფორმულაში $n=9, k=4, a=\sqrt[3]{x}, b=\frac{1}{\sqrt[3]{x}}$, მივიღებთ

$$T_4 = C_9^4 \left(\sqrt[3]{x}\right)^5 \left(\frac{1}{\sqrt[3]{x}}\right)^4 = \frac{9 \cdot 8 \cdot 7 \cdot 6}{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} \sqrt[3]{x} = 126 \sqrt[3]{x}.$$

მაგალითი 4.

ვიპოვოთ $\left(\frac{1}{x} + \sqrt{x}\right)^{12}$ -ის დაშლის ის წევრი, რომელიც არ შეიცავს x -ს.

ჩავსვათ (2) ფორმულაში $n=12, k=4, a=\frac{1}{x}, b=\sqrt{x}$, მივიღებთ

$$T_k = C_{12}^k \left(\frac{1}{x}\right)^{12-k} (\sqrt{x})^k = C_{12}^k x^{-12+\frac{3}{2}k}.$$

იმისათვის, რომ დაშლის წევრი არ შეიცავდეს x -ს, აუცილებელი და საკმარისია,

$$-12 + \frac{3}{2}k = 0, \text{ აქედან კი } k=8.$$

ე. ი. დაშლის მე-8 წევრი არ შეიცავს x -ს. გამოვთვალოთ ეს წევრი:

$$T_8 = C_{12}^8 = C_{12}^4 = \frac{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9}{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 495.$$

მაგალითი 5.

ვიპოვოთ $\left(\frac{1}{3} + \frac{1}{3}x\right)^{10}$ მრავალწევრის უდიდესი კოეფიციენტი.

მრავალწევრში x^k -ს კოეფიციენტი აღვნიშნოთ a^k -ით. თუ ვისარგებლებთ

$(a+b)^n = \sum_{m=0}^n C_n^m a^{n-m} b^m$ ფორმულით, მივიღებთ:

$$\left(\frac{1}{3} + \frac{1}{3}x\right)^{10} = \sum_{k=0}^{10} C_{10}^k \left(\frac{1}{3}\right)^{10-k} \left(\frac{2}{3}\right)^k x^k = \sum_{k=0}^{10} a_k x^k.$$

იმისათვის, რომ ვიპოვოთ უდიდესი a^k კოეფიციენტი, ამოვხსნათ უტოლობა $a_{(k-1)} \leq a_k$, ანუ

$$C_{10}^{k-1} \left(\frac{1}{3}\right)^{10-k+1} \left(\frac{2}{3}\right)^k \leq C_{10}^k \left(\frac{1}{3}\right)^{10-k} \left(\frac{2}{3}\right)^k.$$

გავყოთ უტოლობის ორივე მხარე $\frac{2^{k-1}}{3^{10}}$ -ზე, მივიღებთ $C_{10}^{k-1} \leq C_{10}^k$. აქედან კი

$$\frac{10!}{(k-1)!(10-k+1)!} \leq \frac{2 \cdot 10!}{(10-k)!k!}, \text{ გამარტივების შემდეგ გვექნება}$$

$$\frac{1}{(10-k+1)} \leq \frac{2}{k}, \quad k \leq 20 - 2k + 2, \quad k \leq \frac{22}{3}.$$

ამრიგად, დამტკიცდა, რომ $a_0 \leq a_1 \leq \dots \leq a_7$.

ცხადია, როცა $k > \frac{22}{3}$ ადგილი ექნება საწინააღმდეგო უტოლობას $a_{(k-1)} > a_k$

რაც იმას ნიშნავს, რომ მრავალწევრის კოეფიციენტები, დაწყებული მე-7-დან, კლებულობს. ამრიგად, a_k კოეფიციენტი არის მოცემული მრავალწევრის ყველა დანარჩენ 11 კოეფიციენტს შორის უდიდესი და ეს უდიდესი კოეფიციენტი იქნება

$$C_{10}^7 \left(\frac{1}{3}\right)^3 \left(\frac{2}{3}\right)^7.$$

ნიუტონის ფორმულის დამტკიცებისას არ იგულისხმება, რომ a და b ნამდვილი რიცხვებია. ამიტომ (1) და (2) ფორმულები ჭეშმარიტია a და b კომპლექსური რიცხვებისთვისაც.

მაგალითი 6.

$(2+i)^6$ კომპლექსური რიცხვი ჩავწეროთ ალგებრული სახით.

ვიგულისხმობთ, რომ (1) ფორმულაში $n=6, a=2, b=i$, მივიღებთ

$$\begin{aligned} (2+i)^6 &= \sum_{k=0}^6 C_6^k 2^{6-k} i^k = C_6^0 2^6 + C_6^1 2^5 i + C_6^2 2^4 i^2 + C_6^3 2^3 i^3 + C_6^4 2^2 i^4 + \\ &- C_6^5 2^1 i^5 + C_6^6 i^6 = 64 + 192i - 240 - 160i + 60 + 12i - 1 = -117 + 44i. \end{aligned}$$

მეთოდია

ბიოლოგიის პედაგოგთა დასახმარებლად გენეტიკური ამოსახიზის ამოსახიზის მეთოდია

ამოსახიზი №1

ქათმებში ბუმბულის შეფერილობას ორი წყვილი არაალელური გენი განსაზღვრავს. A გენი პიგმენტის სინთეზს განაპირობებს, ხოლო მისი რეცესიული ალელი (a) – ალბინიზმს.

B გენი თრგუნავს A დომინანტური გენის მოქმედებას და ქათმებს თეთრი ბუმბული აქვთ, მის რეცესიულ ალელს ასეთი ზემოქმედება არ გააჩნია.

შეაჯვარეს თეთრი ფერის დიჰეტეროზიგოტი ინდივიდები. როგორი იქნება შთამომავლობაში თანაფარდობა თეთრი და შეფერილი ბუმბულის მქონე ინდივიდებს შორის?

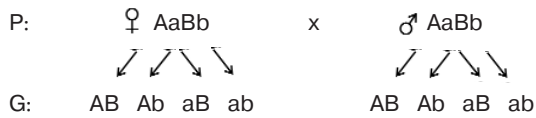

Table showing F1 generation results for example 1, including phenotypes and genotypes for various combinations of AB, Ab, aB, and ab.

აღნიშნული შეჯვარებისას ადგილი აქვს არაალელურ გენთა ეპისტაზურ მოქმედებას (დომინანტური ეპისტაზი), შეფარდებით – 13 : 3.

თეთრი ფერის ბუმბულის მქონე ინდივიდების გენოტიპებია: A-B-; aaB-; aabb.

შეფერილი ბუმბულის მქონე ინდივიდების გენოტიპებია: A-bb.

ამოსახიზი №2

ადამიანში სიმაღლის (ძალიან მაღალი) განმაპირობებელი გენი და გენი, რომელიც ხელის მტევენებზე თითების რაოდენობას განსაზღვრავს, ერთ შეჭიდულ ჯგუფშია ლოკალიზებული და მათ შორის მანძილი 8 მორგანიდს შეადგენს. ნორმალური სიმაღლე და ხელზე ხუთი თითის არსებობა რეცესიული ნიშნებია, მრავალთითიანობა (პოლიდაქტილია) და

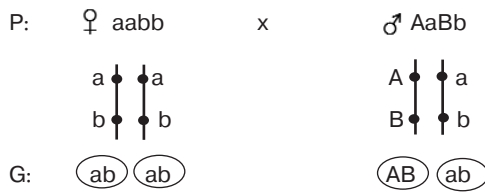
ძალიან მაღალი აღნაგობა – აუტოსომურ-დომინანტური ტიპით ვლინდება.

ქალს აქვს ნორმალური სიმაღლე და ხელის მტევენებზე ხუთ-ხუთი თითი. მამაკაცი ძალიან მაღალია და ხელის მტევენებზე ექვს-ექვსი თითი აქვს (მის დედას ხელზე ხუთი თითი ჰქონდა და ნორმალური სიმაღლის იყო, ხოლო მამა ძალიან მაღალი იყო და მტევენებზე ექვსი თითი ჰქონდა). განსაზღვრეთ ამ წყვილის შთამომავლობის შესაძლო ფენოტიპები.

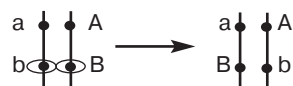
ამოსახიზი:

პირობიდან გამომდინარე, ნორმალური სიმაღლე და ხელზე ხუთი თითის არსებობა რეცესიული ნიშნებია. ამიტომ, ქალის გენოტიპი, აღნიშნული ნიშნების მიხედვით, იქნება aabb. მამაკაცის გენოტიპი იქნება AaBb. დედისგან მან მიიღო ქრომოსომა, რომელშიც a და b გენები იყო შეჭიდული, ხოლო მამისგან – ქრომოსომა A და B შეჭიდული გენებით.

შევადგინოთ შეჯვარების სქემა:

რადგანაც გენები შეჭიდულია და მათ შორის მანძილი 8 მორგანიდია, მამაკაცში მეიოზის პროცესში შესაძლებელია კროსინგოვერის განხორციელება.

შედეგად, მამაკაცის ორგანიზმში 4 ტიპის გამეტის წარმოქმნა შესაძლებელია: AB, Ab, aB, ab.

F1: AaBb; Aabb; aaBb; aabb.

ბავშვი, რომლის გენოტიპი იქნება AaBb, იქნება ძალიან მაღალი და ექნება პოლიდაქტილია.

Aabb გენოტიპის მქონე ბავშვი იქნება მაღალი, მაგრამ ხელის მტევენებზე 5 თითი ექნება.

aaBb გენოტიპის ბავშვის სიმაღლე იქნება ნორმალური, მაგრამ მას ექნება პოლიდაქტილია, ხოლო, თუ ბავშვის გენოტიპი იქნება aabb, მისი სიმაღლე ნორმალური იქნება და ხელის მტევენებზე 5 თითი ექნება.

ამოსახიზი №3

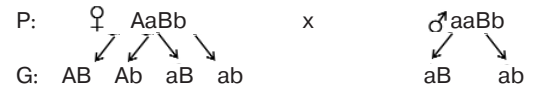
შავი უხეშბენვიანი და თეთრი უხეშბენვიანი ზღვის გოჭების შეჯვარებით შთამომავლობაში მიიღეს: 25 შავი უხეშბენვიანი, 27 თეთრი უხეშბენვიანი, 8 შავი გლუვბენვიანი და 7 თეთრი გლუვბენვიანი გოჭი. როგორია მშობლების და შთამომავლობის შესაძლო გენოტიპები?

ამოსახიზი:

რადგანაც უხეშბენვიანი გოჭების რაოდენობა ბევრად მეტია, ვიდრე გლუვბენვიანების, ვასკნით, რომ ეს ნიშანი დომინანტურია, ასევე ვასკნით, რომ შავი შეფერილობა დომინირებს თეთრზე.

F1 თაობაში მოხდა დათმვა ბენვის სტრუქტურის მიხედვით, ამიტომ, ორივე მშობელი ამ ნიშნის მიხედვით ჰეტეროზიგოტი იქნება.

შევადგინოთ შეჯვარების სქემა:

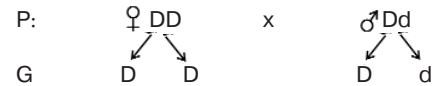
F1: A-B- (შავი, უხეში ბენვი) ≈ 3/8; aaB- (თეთრი, უხეში ბენვი) ≈ 3/8; A-bb (შავი, გლუვი ბენვი) ≈ 1/8; aabb (თეთრი, გლუვი ბენვი) ≈ 1/8

ამოსახიზი №4

როგორი შთამომავლობა მიიღება ნითელი და ვარდისფერი ყვავილების მქონე გულისაბას შეჯვარებით?

ამოსახიზი:

როგორც ცნობილია, გულისაბასში ვლინდება ალელურ გენთა არასრული დომინირება. ნითელყვავილიან მცენარეების გენოტიპია DD, ვარდისფერყვავილიანის – Dd, თეთრყვავილიანის – dd.

F1: DD; Dd; DD; Dd.

პასუხი: F1 შთამომავლობაში მცენარეთა 50% ნითელ ყვავილებს გაიკეთებს, 50% – ვარდისფერს.

ნატა გიჭიკაშვილი

ბიოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი, ბაქსეულის საერთაშორისო სკოლა

ინფორმაცია

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე დავით ბაქრაძე ბირთვული კვლევების ევროპის ცენტრ CERN-ის გენერალურ დირექტორს, პროფესორ როლფ-დიტერ ჰოიერს შეხვდა. საქართველოში ორდღიანი ვიზიტის ფარგლებში, ჰოიერი ასევე შეხვდა მეცნიერებს, უნივერსიტეტების რექტორებს, სტუდენტებსა და საქართველოს საერთაშორისო სამეცნიერო საზაფხულო სკოლის მოსწავლეებს.

პარლამენტის თავმჯდომარესთან შეხვედრაზე CERN-სა და საქართველოს შორის თანამშრომლობის დეტალები და სამომავლო გეგმები განიხილეს.

პროფესორი ჰოიერი CERN-ს 2009 წლიდან ხელმძღვანელობს. 2011 წლის დეკემბერში, საქართველოს მთავრობასა და ბირთვული კვლევების ევროპულ ცენტრ CERN-ს შორის, გაფორმდა მემორანდუმი, რომლის თანახმად, 2012 წლიდან CERN-ში მიმდინარე გრანდიოზულ პროექტებში კიდევ უფრო მეტი ქართველი მეცნიერი ჩაერთო.

ამოქმედდა გაცვლითი სამეცნიერო პროგრამები – ცერნიდან საქართველოში მეცნიერები ჩამოდიან და ღია ლექციებს ყველა დაინტერესებულ პირს უტარებენ; საქართველოდან ცერნში, გამოცდილების მისაღებად, სხვადასხვა სამეცნიერო ჯგუფები, მათ შორის ფიზიკის მასწავლებლები და ფიზიკის ფაკულტეტის სტუდენტები მიემგზავრებიან.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ, CERN-თან თანამშრომლობით, წელს პირველად, ბაკურიანში საერთაშორისო სამეცნიერო საზაფხულო სკოლა აამოქმედა.

ცერნთან თანამშრომლობა მნიშვნელოვანია საქართველოში საბუნებისმეტყველო მეცნიერების განვითარებისა და ამ მიმართულებით მოღვაწე მეცნიერების საქმიანობის ხელშეწყობისთვის. ცენტრში, ამჟამად, 33 ქართველი მეცნიერი მუშაობს. ჩვენზე 10-ჯერ დიდ უკრაინას ამ პროექტში მხოლოდ 37 თანამშრომელი ჰყავს ჩართული, ხოლო სამხრეთ კორეას – 42.

მეცნიერების განვითარებისთვის საქართველოს მთავრობას შემუშავებული აქვს ძალიან სწორად გათვლილი, მკაფიო სტრატეგია. საქართველოს 2012 წლის ბიუჯეტში მეცნიერების განვითარებაზე 25 მილიონი ლარია გათვალისწინებული. ეს კი, დაახლოებით, 2 000 ქართველ მეცნიერს საშუალებას მისცემს, სახელმწიფოს მიერ დაფინანსებულ პროექტებში ჩაერთოს. საქართველოს მთავრობა ცდილობს, ჩვენი ქვეყნის მეცნიერება საკუთარი თანხებით იყოს ჩართული მსხვილ საერთაშორისო პროექტებში.

ქუთაისის აკაკი წერეთლის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტში საქართველოში მეორე SALIS-ის საბუნებისმეტყველო ლაბორატორია გაიხსნა. რამდენიმე თვის წინ, ანალოგიური ლაბორატორია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში აამოქმედა.

საბუნებისმეტყველო სასწავლო ლაბორატორია საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოადგილემ ირინე ქურდაძემ გახსნა. ახალ ლაბორატორიაში, თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით, ექსპერიმენტები ფიზიკაში, ქიმიაში და ბიოლოგიაში ჩატარდება. მნიშვნელოვანია, რომ ლაბორატორიაში მუშაობა არა მარტო სტუდენტებისთვის, არამედ მოსწავლეებისთვისაც იქნება შესაძლებელი და ეს საბუნებისმეტყველო საგნების პრაქტიკულ სწავლებას შეუწყობს ხელს.

ახალი ლაბორატორია TEMPUS-ის პროექტის – „სტუდენტთა აქტიური სწავლება ბუნებისმეტყველებაში“ (SALIS) ფარგლებში შეიქმნა და მიზნად ისახავს ბუნებისმეტყველების სწავლების თანამედროვე მეთოდების განვითარებასა და სასწავლო

პროცესში ექსპერიმენტული სწავლების მეთოდების ჩართვას. განათლების სფეროში მიმდინარე ინოვაციების ასათვისებლად და ბუნებისმეტყველების სწავლების სიახლეების დაწინაურების მიზნით, პროექტი მასწავლებლებისთვის ტრენინგებსაც ითვალისწინებს. პროექტის კოორდინატორი ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი და მასში სხვადასხვა ქვეყნის ათი უნივერსიტეტი მონაწილეობს.

ზუსტი და საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლების გაძლიერება საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ერთ-ერთი პრიორიტეტი და სტრატეგიული გეგმის ნაწილია.

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოადგილემ ირინე ქურდაძემ, იმერეთის გუბერნატორის მოადგილემ გიგა შუშანიამ და ქუთაისის მერმა გიორგი თევდორაძემ იმერეთის რეგიონის საჯარო სკოლების 200 მეთაურს პერსონალური კომპიუტერები გადასცეს. დაჯილდოებულმა მოსწავლეებმა 2012 წელს წარჩინებით დაამთავრეს საბაზო საფეხური (მე-7, მე-8 და მე-9 კლასები). წელს, საქართველოს მასშტაბით, კომპიუტერებით 1022 წარმატებული მოსწავლე დაჯილდოვდება.

ტანძია – ბანძი საქართველოსი

სოფელი ტანძია ბოლნისის მუნიციპალიტეტში მდებარეობს, ქვემო ქართლის ბარის დასავლეთ ნაწილში, მდინარე ხრამის მარჯვენა ნაპირზე. იგი იმ სოფელთა რიცხვში იქნებოდა, რომლებიც გადიდებული მასშტაბის რუკებზეც კი არსად ჩანან და რომელთა არსებობა იქაურ მკვიდრთა მეტს არავის მოაგონებოდა, დიდი მოვლენების მოწმე, დიდ ადამიანთან დაკავშირებული რომ არ იყოს.

ერთ დროს ორბელიანთა სამკვიდრო პატარა ტანძია საქვეყნოდ ცნობილი საქართველოსთვის, მისი ისტორიისა და მომავლისთვის, ერთ-ერთი ყველაზე გამორჩეული მოღვაწის, სულხან-საბა ორბელიანის წყალობით გახდა. ძნელია უკეთ შეაფასო ამ კუთხის მნიშვნელობა, ვიდრე ეს გიორგი ლეონიძემ გააკეთა: „...ტანძია განა მართლა ტანძიაა, განძიაო საქართველოსი“. ამ რანგის მოღვაწე სხვა დიდი ქვეყნების შვილებს, არა მარტო მათი სამშობლო, მთელი მსოფლიო მიაგებს პატივს.

სოფელი ტანძია ქართლის მდივანბეგმა, სულხანის მამამ ვახტანგ ორბელიანს მიანიჭა თავის „სამკვიდროდ“ XVII საუკუნის მეორე ნახევარში აქცია. ცნობილია, რომ 1683 წელს მანვე ააგო კარის ეკლესია, რომელიც დღესაც პირვანდელი სახით დგას ორბელიანთა ნასახლარზე. საფიქრებელია, სასახლის მშენებლობაც მას ეკუთვნის. ყოველ შემთხვევაში, მისი ისტორია სულხანის პაპაზე, ყაფლან ორბელიანზე უფროსად უნდა მიდიოდეს, რადგან ახალი სათავადოს შენება სწორედ ყაფლანის სახელთანაა დაკავშირებული.

ორბელიანთა სასახლის უკანასკნელი მკვიდრი – ციციშვილები XX საუკუნის დასაწყისში ახალმა ცხოვრებამ უგზო-უკვლოდ გადახვეწა. სასახლის ნაშთებმა 1936 წლამდე მოაღწია. მავანთა და მავანთა უკუღმართმა ხელმა ორბელიანების სამოსახლოზე საძირკველი დატოვა, სამშენებლო ქვებზე იქნა დატყვევებული ორბელიანთა ნაფუძარი.

ადგილს, სადაც ადრე ორბელიანების სასახლე იდგა, დღეს კი საბას სახელობის ლიტერატურული მუზეუმი, ტანძიელები ბატონიანთ გორას ეძახიან. აქედან ხელისგულივით მოჩანს მთელი ხეობა.

XX საუკუნის 70-იან წლებში, საცხოვრებლად გაუსაძლისი პირობების გამო, ერთ დროს ღონიერი და ყოველგვარი სიკეთით შემკული სოფელი ტანძია დაცლის პირას აღმოჩნდა. ზოგიც თბილისში გადასახლდა, ზოგიც რუსთავსა და ბოლნისში, იმის მიხედვით, ვის სად მიუწვდა სამსახურზე ხელი... და დარჩა სოფელი მოხუცების ამარა. 1987 წელს ტანძიაში ჩამოსახლდნენ ზამთრის სტიქიით დაზარალებული სვანური ოჯახები. ტანძია ისევ აღორძინების გზას დაადგა.

სოფლისა არ იყოს, ტანძიის სკო-

ლასაც საკმაოდ მძიმე ისტორია აქვს. პირველად 1930 წელს გაუხსნიათ ოთხი კლასი ორბელიანების ძველ სასახლეში. სასახლის დანგრევის შემდეგ ახალ შენობაში გადასულან. სულ მალე ისიც დანგრეულა და თხუთმეტი წლით გამოკეტილა სკოლის კარი. მხოლოდ ომის დამთავრების შემდეგ მოუხმო ტანძიელ მოსწავლეებს სასკოლო ზარმა, აშკერად – კანტორის შენობაში, მაგრამ არც ამ შენობას ეწერა განათლების სამსახურში დიდხანს დგომა. რაღაც შემთხვევის გამო, ისიც დამწვარა და სოფელს კოლმეურნეობის ყოფილი თავმჯდომარის პეტრე მალრადის ერთსართულიანი სახლი შეუსყიდია. ამ სახლში მიმდინარეობდა ტანძიელი ბავშვების სწავლა-აღზრდა, სანამ სოფელი დაცარიელდებოდა. მერე კი, მოგვსენებთ, უმრევლოდ ვერც მღვდელი გაძლებდა დიდხანს და 70-იან წლებში სკოლა ისევ დახურულა.

1981 წელს მიულ საქართველოს ეცნობა, რომ ტანძიაში კვლავ ანკურიალდა სასკოლო ზარი. დაწყებით სკოლას სათავეში ახალგაზრდა ენთუზიასტი, თბილისის ილია ჭავჭავაძის სახელობის უცხო ენების ინსტიტუტის კურსდამთავრებული ტარიელ დოლიშვილი ჩაუდგა. მთელმა რესპუბლიკამ მიაპყრო მაშინ გულისყური ტანძიას; ყველამ გამოილო ხელი ამ ეროვნული საქმისათვის. სულ მალე ტანძიელებმა ახალი საშუალო სკოლის გახსნა იზეიმეს. ეს იყო 1987 წელს. სკოლა 240 მოსწავლეზე იყო გათვლილი, მაგრამ სრულად მაშინაც არ დაბეჭირთულა, რადგან 250-ის ნაცვლად სვანეთიდან 150-მდე ოჯახი ჩამოვიდა საცხოვრებლად; სოფელი გაცოცხლდა და სკოლაც ახმაურდა, კიდევ ერთხელ აღდგა ტანძია, ამოქმედდა წმ. ნიკოლოზისა და ლეთისმშობლის სახელობის ტაძრები, ორბელიანთა სასახლის ეზოში გაიხსნა სულხან-საბას სახელობის ლიტერატურული მუზეუმი, რომელიც მის თანამედროვეთა და მემკვიდრეთა ცხოვრებასა და მოღვაწეობას ასახავს. ეს ახალი, თანამედროვე ტიპის შენობაა, რომელსაც ათეული წლებია დირექტორი ნაზი ბიძინაშვილი და კიდევ რამდენიმე თანამშრომელი რუფუნებით უვლიან, დამთავალიერებელზე ორიენტირებული პროგრამების ხელმძღვანელი (ასე ჰქვია ექსპერსიმდლოს) ისტორიკოსი, ტანძიის სკოლის პედაგოგი ინგა გერლიანია, სასიამოვნო მოსაუბრე ქალბატონი, რომელმაც სულხან-საბას თანამედროვე საქართველოს ისტორიისა და შემდგომი პერიოდის, მისი სულიერი მემკვიდრეების შესახებ, სულ რაღაც 15-20 წუთით, ძალზე საინტერესოდ მიაშბო.

რაკი ტანძიაში სტუმრობის მიზანი რუბრიკისთვის („სოფლის სკოლა“) წერილის მომზადება იყო, ამიტომ ისტორიიდან დღევანდელი ლობაზე გადავალ. თავმჯდომარე

ვით, რომ ტანძიის სკოლას, ჯერჯერობით, აღდგენითი ან სარემონტო სამუშაოები არ შეეხება, ამიტომაც გამოიყურება ისე, როგორც საქართველოს თითქმის ყველა სკოლა ამ 10 წლის წინ. იატაკი, ფანჯრები, საკლასო ოთახები, თვალსაჩინოება – ყველაფერი ძველი და შესაცვლელია, მხოლოდ მერხები თანამედროვე ტიპის. ტანძიაში ამჟამად 174 კომლი ცხოვრობს, სოფელი არც ისე პატარაა, მაგრამ წელს მხოლოდ 3-მა ახალგაზრდამ დაამთავრა სკოლა, მარშან – 15-მა, მათგან 3 ვერცხლის მედალოსანია, 4-მა კი სწავლა უმაღლეს სასწავლებლებში გააგრძელა. სკოლის დირექტორი, ბატონი თამაზ ბერიანი ამბობს, რომ „აქაც, ისე როგორც დანარჩენი საქართველოს სოფლებში, მიგრაციის სამიშროებაა. თუ 3 წლის წინ სკოლაში 132 მოსწავლე იყო, წელს ეს რიცხვი 73-მდე შემცირდა. იმედი გვაქვს, სოფელში დასაქმების შესაძლებლობა შეიქმნება და ტანძია აღარ გაიმეორებს იმას, რაც ერთხელ უკვე იყო. ბევრი ცარიელი სახლია სოფელში, კანტი-კუნტად ახლაც ჩამოდიან სვანები და სახლებიან. ასე რომ, უიმედოდ არ ვართ“ – ამბობს ბატონი თამაზი.

ყველაზე კარგად კომპიუტერული კაბინეტი გამოიყურება, ეს ბავშვების საყვარელი ადგილია, პედაგოგებიც აქ ეუფლებიან კომპიუტერთან მუშაობის ჩვევებს, ჯერჯერობით, არ მიუღიათ საბუნებისმეტყველო საგნებისთვის სათანადო აღჭურვილობა, მაგრამ განაცხადი წარდგენილია და იმედი აქვთ, რომ მალე თანამედროვე ლაბორატორია ექნებათ; გეოგრაფიის კაბინეტში რუკების სიმრავლე კი არის, მაგრამ ყველა მოძველებული და გასაახლებელია, ესეც სამომავლოდ მოსაგვარებელი საკითხია; არც სასკოლო ბიბლიოთეკა გამოირჩევა წიგნადი ფონდის მრავალფეროვნებით, წიგნების უმეტესობა ძველია, თუმცა რაც ახალია, იმით მოსწავლეები სარგებლობენ, ჩანს წიგნისადმი ინტერესი აქვთ და ამიტომაც ხელშეწყობაა საჭირო.

არც თუ ისე კომფორტული მდგომარეობის მიუხედავად, სკოლის პედაგოგები ცდილობენ მაქსიმალურად გამოიყენონ მათ ხელთ არსებული ყველა შესაძლებლობა, რომ აქაურმა ბავშვებმა მარტო ცოდნა კი არ მიიღონ, აქტიურ მოქალაქეებადც აღიზარდონ. ამ მიზნის მიღწევაში უთუოდ დაეხმარებათ საშუალო განათლების კლუბი „საბა“, რომელსაც პედაგოგი იზო გაბლიანი ხელმძღვანელობს. ადგილობრივი თვითმმართველობის დახმარებით, კლუბის წევრები დაეხმარნენ სოფლის მოხუცებს, მონაწილეობა მიიღეს გარემოს დასუფთავებაში, ეკლესიის ტერიტორიის განმუხრებაში, ახლა კონკურსში არიან ჩართულნი, რომელიც თემთან ურთიერთობის საკითხებს ეხება. მათთვის ეს პირველი კონკურსია, რაც დიდ გამოცდილებას შესძენთ სამომავლოდ ამ კუთხით დაინტერესებულ ახალგაზრდებს; როცა ფიზკულტურის გაკვეთილები სპორტით შეიცვალა, სკოლამ ძიუდო აირჩია, გამოცდილი სპეციალისტი მოიწვია. შერმადინ დაღვანის მიერ განვრთნილმა ახალბედა ძიუდოისტებმა მოკლე დროში კარგი შედეგები აჩვენეს – მალხაზ ქურდიანი და ნოდარ ბერიანი საქართველოს ნაკრების წევრები არიან, ფრიდონ გიგანი კი ევროპის პრიზორია. ეზოში სპორტული დარბაზი აქვს სკოლას, ღია მოედნებიც არის ფეხბურთისა და სპორტის სხვა სახეობებისათვის, მაგრამ თითოეულ მათგანს გარემონტება და კეთილმოწყობა სჭირდება.

ქართული ენისა და ლიტერატურის პედაგოგი მანანა გულედანი ამბობს, რომ მართალია, ტანძიელ მოსწავლეებს არ აქვთ ის პირობები, რაც ძალიან ბევრ სკოლას საქართველოში, მაგრამ ისინი ინტერესით ერთვებიან ყველა სასკოლო ღონისძიებაში – კონფერენციებში, სასკოლო ოლიმპიადებში, აწყობენ მოსწავლეთა შემოქმედების გამოფენას... „ჩემს საგანში გამორჩეული ნიჭისანიც არიან, წერენ არა მარტო საპროგრამო, თავისუფალ თემებსაც, მონაწილეობენ სარაიონო ღონისძი-

ებებში, სულხან-საბას მუზეუმში ღია გაკვეთილებსაც ვატარებთ, მანანა საბას კვირეულში ვმონაწილეობდით, სადაც ბოლნისის ყველა სკოლა იყო ჩართული. დავდივართ ექსკურსიებზეც, ბოლოს დმანისის ნატალქარი დავათვალიერეთ, ვაპირებთ ჩარგალში წასვლას“.

სასიამოვნო დისონანსი იყო სკოლისთვის დეკემბერში ამერიკელი მოხალისე პედაგოგის, ალექს დინერშტეინის გამოჩენა. ამ ხნის განმავლობაში იგი არა მარტო I-VI კლასებში ატარებდა გაკვეთილებს (ხშირად დამატებითაც), მასწავლებლებსაც უანგაროდ ამეცადინებდა ინგლისურ ენაში. ოჯახური მდგომარეობის გამო ალექსმა უკვე დატოვა საქართველო. სტუმარიცა და მასპინძლებიც ერთმანეთის მისამართით საქებარ სიტყვებს არ იშურებდნენ – ქართველები იმის გამო, რომ ალექსი გულისხმიერი პედაგოგი, საქართველოში და ქართული ენით ძალზე დაინტერესებული აღმოჩნდა, ქართულად ალაპარაკდა კიდევ, ამერიკელი კი – მის მიმართ გამოჩენილი სიბოძსა და მასპინძლობისთვის.

კარგა ხანს ვისაუბრეთ სკოლის სამასწავლებლოში. ძნელი არ არის იმის დანახვა, რომ ეს ადამიანები, როგორც ერთი ოჯახის წევრები, საერთო საქმის, მათ მიერ გაცოცხლებული სოფლისა და სკოლის პედაგოგი, საქართველოში და ქართული ენით ძალზე დაინტერესებული აღმოჩნდა, ქართულად ალაპარაკდა კიდევ, ამერიკელი კი – მის მიმართ გამოჩენილი სიბოძსა და მასპინძლობისთვის.

ანა ფირცხალაიშვილი

მეხუთეკლასელთა ნამუშევრების გამოფენა, პედაგოგი – მერი კვიციანი

იუზილა

საუკუნოვანი ტრადიციების ღირსეული გამგრძელებელი

საქმიანი და შემოქმედებითი ფუსფუსი არასოდეს ყოფილა მესხეთის ძირძველ სოფელ არლის საჯარო სკოლისთვის უჩვეულო, მაგრამ 14 ივნისი გამორჩეული იყო სკოლის ისტორიაში, ამ დღეს სკოლამ თავისი არსებობის საუკუნის იუბილე აღნიშნა.

დღის 2 საათია, სკოლის ეზო აივსო სტუმრებით, ათეული წლების მონატრებით გამოწვეული დიდი სითბოთი და სიყვარულით, აცრემლებული თვალებით ხვდებოდნენ ერთმანეთს ყოფილი მასწავლებლები და მოსწავლეები.

არლის სკოლა ყოველთვის გამორჩეული იყო მდიდარი ტრადიციებით. მან თავისი არსებობის მანძილზე ბევრი სახელოვანი ადამიანი აღზარდა: ფიზიკის მეცნიერებათა კანდიდატი სტეფანე აფრიაშვილი, მეცნიერებათა კანდიდატები - სტეფანე და ციალა კაჭკაჭაშვილები, დოცენტი ივანე ჩილინგარაშვილი, უკვე ცნობილი ახალგაზრდა ქირურგი ზვიად მათოშვილი, ტექნიკურ მეცნიერებათა დოქტორი თემურ თათეშვილი და მრავალი ღირსეული ადამიანი.

იუბილესთან დაკავშირებით დაინერა არლის საჯარო სკოლის ისტორია, რომელზეც მუშაობდნენ მასწავლებლები: თამარ ტატალაშვილი და ეთერ კაჭკაჭაშვილი.

ამ ღირსშესანიშნავი დღის აღსანიშნავად სკოლამ გრანდიოზული ღონისძიება მოაწყო და ბევრ საპატიო სტუმარს უმასპინძლა: ახლციხისა და ტაო-კლარჯეთის მიტროპოლიტ მუხეფე თეოდორეს, წმინდა იოსების სახელობის კათოლიკური ეკლესიის მოძღვარს მამა მიხეილ სურმაგას, ადიგენის საგანმანათლებლო რესურსცენტრის უფროსს მარეს დათიაშვილს, სამცხე-ჯავახეთის გუბერნატორის მოადგილეს კობა გურგენიძეს, ადიგენის მუნიციპალიტეტის გამგებელს სიმონ პარუნაშვილს, საკრებულოს თავმჯდომარეს ემზარ ენდელაძეს, საბაჟო დეპარტამენტის თავმჯდომარის პირველ მოადგილეს ზურა ჩილინგარაშვილს და სხვა პასუხისმგებელ პირებს, ყოფილ კურსდამთავრებულებს, რომლებიც მოღვაწეობენ სხვადასხვა სფეროში, ყოფილ ხანდაზმულ პედაგოგებს და სხვებს. მონაწილე სტუმრები აღაფრთოვანა სკოლის დარბაზში გამოფენილმა ნახატებმა და ნაკეთობებმა (თეჯა, თიხა, პლასტილინი), რომელიც შესრულებული იყო როგორც სკოლის კურსდამთავრებულებს - გულო, ნათია, და თემურ კაჭკაჭაშვილების, სოსო ჩილინგარაშვილის, ისე სკოლის მოსწავლეების - ნიკა მსხვილიძის, ვენერა აფრიაშვილის, თამარ ბურდულის მიერ (ხელოვნების მასწავლებელი - ნოდარ ჩილინგარაშვილი).

გამოფენის დათვალიერების შემდეგ სტუმრებმა სოფლის კულტურის სახლში გადართმეს. დარბაზი სავსე იყო როგორც მონაწილე სტუმრებით, ისე სოფლის ადგილობრივი მოსახლეობით. საზეიმო ღონისძიება ჰიმნით დაიწყო, შემდეგ სკოლის დირექტორმა, ქალბატონმა მარო ჩხიტიანიძემ დამსწრეებს გააცნო საუკუნოვანი სკოლის ისტორიის ფურცლები. აღნიშნა, რომ სკოლა ამჟამად თავისი აღზრდილებით და აღსაზრდელებით: სხვადასხვა საგნობრივ რესპუბლიკურ ტურებსა და ოლიმპიადებში გამარჯვებული ახალგაზრდებით, მოსწავლეთა სასწავლო-შემოქმედებითი კონფერენციების, ინტელექტუალური თამაშების - „ეტალონისა“ და „ყველაზე ჭკვიანის“ - მონაწილეებითა და გამარჯვებულებით, ოქროსა და ვერცხლის მედალოსნებით: ზეზა აფრიაშვილი, სტეფანე, ნათია, მარიკა და მეგი ჩილინგარაშვილები, დავით და მია თათეშვილები, თორნიკე კაჭკაჭაშვილი, შოთა, ნათია და ეკა კაჭკაჭაშვილები, თამილა ბათანაშვილი, საბა და თამუნა ვარდიძეები, ნათია ნადირაძე, ნათია ფეიქრიშვილი, ხატია და ნინო ტატალაშვილები, მარიკა აფრიაშვილი; სერტიფიცირებული პედაგოგებით: ცირა ვარდიძე, თამარ მათოშვილი, გულნაზ ჯანაშვილი; წლის საუკეთესო მასწავლებლებით: ინგა ვარდიძე, ნონა ჩილინგარაშვილი. მანვე ისაუბრა სპორტულ მიღწევებ-

ზე, სამცხე-ჯავახეთის ჩემპიონებზე და მრავალი სპარტაკიადის გამარჯვებულებზე თავისუფალი სტილის ჭიდაობაში. საქართველოს იუნიორთა შორის ბერძნულ-რომაულ ჭიდაობაში გამარჯვებული და საქართველოს ჩემპიონატის ვერცხლისა და ბრინჯაოს მფლობელ გოგა აფრიაშვილის, კარატე-დოს ფედერაციის ჩემპიონატის სამგზის ბრინჯაოს მედალისა და ოთხგზის ჩემპიონის ბექა მექოშვილის წარმატებებზე. მადლობა გადაუხადა არასამთავრობო ორგანიზაციის World Vision და ახალგაზრდულ ცენტრს, რომლებიც უამრავ კეთილშობილურ საქმეს ახორციელებენ სკოლის აღსაზრდელებისათვის. ბოლოს აღნიშნა ისიც, რომ საუკუნოვანი სკოლისთვის, მთელი სოფლისთვის დიდი საჩუქარია ახალი სასკოლო შენობის მშენებლობა, რომელიც მიმდინარე წლის ზაფხულშია დაგეგმილი.

დარბაზში მსხდომებმა წუთიერი დუმილით პატივი მიაგეს გარდაცვლილ მასწავლებლების ხსოვნას.

სკოლას 100 წლის იუბილე მიულოცეს მონაწილმა სტუმრებმა: მიტროპოლიტმა მუხეფე თეოდორემ, კათოლიკური ეკლესიის მოძღვარმა მამა მიხეილ სურმაგამ, დეველოპერული ბიზნეს-ჯგუფის „საბას“ პრეზიდენტმა თემურ თათეშვილმა, ყოფილმა პედაგოგმა მერი მერაბიშვილმა, მოქმედმა მასწავლებელმა ნოდარ კაჭკაჭაშვილმა, რომელმაც წინადადება წამოაყენა, რომ რადგანაც მიხეილ თამარაშვილის ფესვები ამ სოფელს უკავშირდება, სკოლას მიენიჭოს მისი სახელი. თითოეულის გამოსვლაში დიდი სიყვარული, ალტაცება და მადლიერება იგრძნობოდა.

ღონისძიების დასასრულს სკოლის აღსაზრდელებმა შესანიშნავი საკონცერტო ნომრები წარმოადგინეს, ერთმანეთს ენაცვებოდა ქართული, რაჭული, აჭარული, სამეჯლისო ცეკვები. წაიკითხეს ლექსები, შეასრულეს ხალხური სიმღერები და საგალობლები. წარმოდგენილი იყო სპორტული ნომრებიც (საჩვენებელი გამოსვლები კარატე-დოში, ბესიკ მექოშვილის ხელმძღვანელობით). საინტერესო იყო საქართველოს ჩემპიონატის მონაწილე ანა-მარია აკოფაშვილის გამოსვლა ტანვარჯიშში.

ეს დღე არასოდეს დაავიწყდება ამ სოფლის მოსახლეობას.

არლის საჯარო სკოლა ყოველთვის იყო და იქნება საუკუნოვანი ტრადიციების ღირსეული გამგრძელებელი, თავისი მისიის განუხრელი შემსრულებელი, რომლის შინაარსი შემდგომში მდგომარეობს: თემისა და საზოგადოების აქტიური მონაწილეობით ღია და კონკურენტუნარიანი გარემოს შექმნა, რომელიც საშუალებას მოგვცემს აღვზარდოთ თავისუფალი, სამართლიანი, კანონმორჩილი და ტოლერანტი მოქალაქეები.

ნარგიზ კაჭკაჭაშვილი, ეთერ კაჭკაჭაშვილი

იურისტის კონსულტაცია

რა ფუნქციები აქვს საჯარო სკოლაში მოსწავლეთა თვითმმართველობას?

მოსწავლეთა თვითმმართველობა: ა) შეიმუშავებს რეკომენდაციებს სკოლის შინაგანანგის შესახებ; ბ) უფლებამოსილია სამეურვეო საბჭოს წარუდგინოს წინადადებები სკოლისათვის მნიშვნელოვან ყველა საკითხთან დაკავშირებით; გ) ირჩევს თავის წარმომადგენელს სკოლის სამეურვეო საბჭოში; დ) წევრთა ერთი მესუთედის ინიციატივით ქმნის სასკოლო კლუბებს.

რას გულისხმობს არასრულწლოვნის გადამისამართება (რეფერალი)?

არასრულწლოვნის გადამისამართება (რეფერალი) გულისხმობს არასრულწლოვნის სხვადასხვა კულტურულ-საგანმანათლებლო პროგრამაში ჩართვას ან მის მიმართ სხვა ღონისძიებების გამოყენებას, მის სხვა სკოლაში გადაყვანას ან სკოლა-პანსიონში გაგზავნას. არასრულწლოვნის გადამისამართება (რეფერალი) ხორციელდება განსაზღვრული ვადით, ანტისოციალური ქცევის მქონე იმ არასრულწლოვნის მიმართ, რომელსაც შეუსრულდა 12 წელი და ექსპერტთა საბჭოსათვის მიმართვიდან 6 თვის განმავლობაში არ შეუსრულდება 18 წელი. გადამისამართებისას დაცული უნდა იყოს არასრულწლოვნის უფლებები და ინტერესები.

ვის აქვს უფლება, ექსპერტთა ჯგუფს წარუდგინოს მიმართვა არასრულწლოვნის მიმართ გადამისამართების ღონისძიების გამოყენების შესახებ?

სკოლა, მანდატური, არასრულწლოვნის მშობელი, პროკურორი, უბნის ინსპექტორი, სოციალური მუშაკი უფლებამოსილია, ექსპერტთა ჯგუფს წარუდგინოს მიმართვა არასრულწლოვნის მიმართ გადამისამართების ღონისძიების გამოყენების შესახებ. მიმართვაში აღწერილი უნდა იყოს არასრულწლოვნის ქცევა და მას უნდა დაერთოს შესაბამისი ქცევის დამადასტურებელი დოკუმენტები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში). გადამისამართების საკითხის განხილვამდე, სოციალური მუშაკი, ექსპერტთა ჯგუფის წევრთა დახმარებით, ახორციელებს არასრულწლოვნის ბიოფსიქოსოციალურ შეფასებას.

რა შემთხვევაში მიიღება გადაწყვეტილება არასრულწლოვნის სკოლა-პანსიონში გაგზავნის შესახებ?

არასრულწლოვნის სკოლა-პანსიონში გაგზავნის შესახებ გადაწყვეტილებას ექსპერტთა ჯგუფი იღებს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ მიიჩნევს, რომ გადამისამართების სხვა ღონისძიების გამოყენება არ იქნება საკმარისი არასრულწლოვნის რესოციალიზაციისათვის. სკოლა-პანსიონში არასრულწლოვანი იგზავნება მომდევნო სასწავლო სემესტრის დასრულებამდე.

ბავშვის რა უფლებებს მოიცავს ბავშვის უფლებათა კონვენცია?

- ბავშვის უფლებათა კონვენცია მოიცავს:
◆ ბავშვის სიცოცხლის უფლებას, მისი შენარჩუნებისა და ჯანსაღი განვითარების უფლებას;
◆ ბავშვის სახელის ქონის უფლებას, მის უფლებას შეიძინოს მოქალაქეობა, იცნობდეს მშობლებს და გარემოცული იყოს მათი მზრუნველობით;
◆ ბავშვის უფლებას თავისუფლად გამოთქვას საკუთარი შეხედულებები ნებისმიერ საკითხზე, რომელიც მას ეხება;
◆ ბავშვის უფლებას მოიძიოს, მიიღოს და გადასცეს ნებისმიერი სახის ინფორმაცია ზეპირად, წერილობით თუ ბეჭდური ფორმით, ბავშვის არჩევანისაგან;
◆ ბავშვის აზრის, სინდისის და რელიგიური რწმენის თავისუფლებას;
◆ ბავშვის უფლებას სარგებლობდეს ასოციაციებისა და მშვიდობიანი შეკრების თავისუფლებით;
◆ ბავშვის პირადი და ოჯახური ცხოვრების, საცხოვრებელი ბინის ხელშეუხებლობისა და მიმოწერის თავისუფლებას;
◆ ბავშვის უფლებას შეიღებდეს აყვანისას დაცული იყოს ბავშვის ინტერესები;
◆ ბავშვის უფლებას ისარგებლოს ჯანმრთელობის დაცვის სისტემის ყველაზე უსაფრთხო სრულყოფილი მომსახურებით, დაავადებათა მკურნალობისა და ჯანმრთელობის აღდგენის საუკეთესო საშუალებებით;
◆ უფლებას ისარგებლოს სოციალური დაზვევით;
◆ უფლებას უზრუნველყოფილი იყოს ბავშვი ცხოვრების ისეთი დონით, რომელიც აუცილებელია მისი ფიზიკური, გონებრივი, სულიერი, ზნეობრივი და სოციალური განვითარებისათვის;
◆ ბავშვის განათლების უფლებას, რომელიც მიმართული უნდა იყოს ბავშვის პიროვნების, ნიჭის, გონებრივი და ფიზიკური უნარების სრული განვითარებისაგან, მშობლებისაგან და მათგან განსხვავებით, განერგვისაგან, გარემოს პატივისცემისაგან და ტოლერანტობისაგან;
◆ ბავშვის უფლებას დაცული იყოს ეკონომიკური ექსპლუატაციისა და ნებისმიერი ისეთი სამუშაოს შესრულებისაგან, რომელიც შეიძლება ემუქრებოდეს ბავშვის ჯანმრთელობას და ხელს უშლიდეს განათლების მიღებაში ან ზიანს აყენებდეს მის ჯანმრთელობას, ფიზიკურ, გონებრივ, სულიერ, მორალურ და სოციალურ განვითარებას;
◆ ბავშვის უფლებას დაცულ იქნეს სექსუალური ექსპლუატაციისაგან.

საპარტიველო აპრადანტის მიერ რატიფიცირებულია შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის კონვენცია. ამ კონვენციის თანახმად, რა ვალდებულება აქვს საქართველოს სახელმწიფოს, პროფსინდულ კავშირებსა და მათი წევრების მიმართ?

შრომის საერთაშორისო ორგანიზაციის №87 კონვენციის თანახმად, პროფსინდულ კავშირებს უფლება აქვთ შეიმუშაონ საკუთარი წესდებები და რეგლამენტები, თავისუფლად აირჩიონ თავისი წარმომადგენლები, ჩამოაყალიბონ აპარატი, წარმართონ თავიანთი საქმიანობა და დასახონ მოქმედების პროგრამა. №87 კონვენციის თანახმად, სახელმწიფო ხელისუფლებამ თავი უნდა შეიკავოს ყოველგვარი ჩარევისაგან, რომელიც ზღუდავს ამ უფლებას ან წინ აღუდგება მის განხორციელებას. №87 კონვენციის თანახმად საქართველოს სახელმწიფო ვალდებულია განახორციელოს ყველა სათანადო და აუცილებელი ზომა, რათა დასაქმებულებისათვის გარანტირებული იყოს ორგანიზაციის უფლების თავისუფალი განხორციელება.

თამარ ავალიანი

საქართველოს პედაგოგთა და მეცნიერთა თავისუფალი პროფკავშირის იურისტი

მეოცე საუკუნის ქედუხრელი რაინდი

არზაყან ემუხვარი

„ჩემო პატარა ემხვარო! ჩემს ნაწარმოებში „მთვარის მოტაცებაში“, შენი მამის პროტოტიპად მთავარი გმირი რომელშიდაც მე ჩემი სიყვარულის მეგობარი კეთილი აფხაზი არაყან იგივე დიმიტრი ემხვარი გამოვხატე, რომელთანაც გავატარე პარიზში ჩემი ცხოვრების ყველაზე ტკბილი დღეები.“

ენგურის დიდ ზვირთებთან ბრძოლაში დავამარცხე, ვინაიდან მისი მიზნების განხორციელება არ ძალმიძდა. გიჟი ენგურის ზვირთებთან შეკაჟება ეს მისი იდეების შებრძოლება იყო მისი იდეალისა და არსებული მიმდინარეობისა. მომიტევეთ...

კონსტანტინე გამსახურდია
გთხოვთ დამდოთ პატივი და ამ ამბავს ჩემს სიკვდილამდე პუბლიკაციას ნუ მისცემთ.
თქვენი კ. გამსახურდია
1934 წ. თბილისი“ (სტილი დაცულია).

იმ წლებში, როცა „მთვარის მოტაცება“ იწერებოდა, აფხაზეთის მთავრობის პირველი თავმჯდომარე, საქართველოს დამფუძნებელი კრების წევრი არზაყან ემუხვარი სამშობლოდან შორს, ემიგრაციაში იმყოფებოდა და ძალისხმევას არ იშურებდა სამშობლოს დაკარგული თავისუფლების აღდგენისათვის. არზაყან ემუხვარმა ყველა ღონე იხმარა, რომ აფხაზეთი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის შემადგენლობაში შესულიყო, როგორც მისი ავტონომიური ერთეული. 1921 წელს, ნოე ჟორდანიას მთავრობასთან ერთად, ემიგრაციაში გაემგზავრა. 1921 წლიდან 1939 წლამდე, ქალაქ პრაღაში ცხოვრობდა, სადაც სათავეში ედგა ქართველთა კოლონიას. 1939 წლის 26 მარტს, პარიზის საავადმყოფოში მოულოდნელად სისხლის მონამულისგან გარდაიცვალა და ლევილის ქართველთა სასაფლაოზე, ნოე ჟორდანიას გვერდით განისვენებს. ვერაფრით შეეგუა საქართველოს ოკუპაციას და თავისუფლების დაკარგვას, ამიტომაც ემიგრაციაში სიკვდილი ამჯობინა. ენგურის ზვირთებში დამარცხებული მისი იდეები დღესაც აქტუალურია... არზაყან ემუხვარის იდეებმა ერთგვარი გავრცელება ჰპოვა მისივე მემკვიდრის ნატო მარშანის ნაშრომში, რომელსაც ავტორმა „ქედუხრელი რაინდი“ უწოდა. წიგნის რედაქტორები არიან: დიანა ტყეშელაშვილი და ჯემალ გამახარია. პროფესორი დიანა ტყეშელაშვილი წერს: „ნაშრომი მისი დიდი და ტრადიციული აფხაზური ოჯახის ერთ-ერთი გენეტიკური და სულიერი მემკვიდრის – ნატო მარშანის ემოციური მოგონებებით, სხვადასხვა არქივსა თუ დოკუმენტებში მოძიებული ინფორმაციით აიკონდა და ფართო საზოგადოებისათვის ჭეშმარიტი აფხაზი მამულიშვილის, საქართველოს დიდი პატრიოტის, ემიგრაციაში სამშობლოს თავისუფლებაზე აუხდენელი ოცნებითა და ღვაწლით აღსრულებული ტანჯული მოღვაწის შესხენების გარდა სხვა პრეტენზია არ გააჩნია...“ პრეტენზია არ გააჩნია, თუმცა, განსაკუთრებული მნიშვნე-

ლობა კი ნამდვილად აქვს, რადგანაც უმძიმესი საფრთხის წინაშე მდგარი აფხაზი და ქართველი ხალხის ურთიერთობის გარდარჩენისთვის, უფრო კი აღდგენისთვის ამგვარი ნაშრომი ნამდვილად აღმოჩნდება ის მარცვალი, რომელიც აუცილებლად გამოიღება პატარა ნაყოფს. ჯერ კიდევ 1935 წელს, პრაღაში მყოფი არზაყან ემუხვარი წერდა: „საჭიროა და აუცილებელია საქართველო – აფხაზეთის შედუღება და ყოველნაირი მათი განცალკევების საბაბის ძირშივე მოსპობა... ამისთვის საქართველოს მოღვაწეებმა უნდა დიდი სიფრთხილით მოეპყრონ აფხაზეთს, რომელიც საქართველოს დასავლეთის დიდი მნიშვნელოვანი კარია...“ „ქედუხრელმა რაინდმა“ 19 ივნისს ეროვნული არქივის საგამოფენო დარბაზში საზოგადოებას კიდევ ერთხელ შეახსენა სიტყვები: „ვინც საქართველოს და აფხაზეთის ისტორიას იცნობს, მისთვის შეუძლებელია მათი განცალკევების თუნდაც უბრალო წარმოდგენა“. წიგნის პრეზენტაცია ემოციური და საინტერესო იყო. გარდა იმისა, რომ ქართულ ისტორიოგრაფიას კიდევ ერთი საინტერესო ნაშრომი შეემატა, პარალელურად, იქ მისულ საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა დაეთვალიერებინა ოქუშის სკოლის დაარსებიდან 160 წლისთავისადმი მიძღვნილი აფხაზეთში პირველი საგანმანათლებლო კერების საარქივო მასალების გამოფენა. ლონისძიება აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მხარდაჭერით, აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროსა და საქართველოს ეროვნული არქივის ორგანიზებით მოეწყო.

გიორგი ბარამია, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე: „ეფიქრობ სიმბოლურია, რომ არზაყან ემუხვარი საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობის პირველი თავმჯდომარის ნოე ჟორდანიას გვერდით განისვენებს საფრანგეთში, ლევილის ქართულ სასაფლაოზე. ასევე სიმბოლურია, რომ ჩვენი წიგნის პრეზენტაცია იმ გამოფენის ფონზე მიმ-

სამუხაროდ, ჩვენს სინამდვილეში ნაკლებადაა წარმოჩენილი. მასზე ინფორმაცია ძალიან მწირია. არადა, მნიშვნელოვანია, რომ ისტორიკოსებმა, რომლებიც ისტორიის იმ პერიოდზე მუშაობენ, მეტი ყურადღება დაუთმონ არზაყან ემუხვარის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის კვლევას. პიროვნებაზე, რომელიც დამოუკიდებელი საქართველოს მთავრობის წევრთა გვერდით იდგა და რომლის მიზანი იყო აფხაზეთის კეთილდღეობის მიღწევა საქართველოს შემადგენლობაში.“

ნატო მარშანია: „თვალწინ მიცოცხლდება შორეული წარსულის დაუფინყარი სურათები... უდარდელი ბავშვობა და ყრობა. ეს წლები აფხაზეთს, მშობლიურ კერას, იმ ყველაფერს უკავშირდება, რაც ძვირფასი და სანუკვარი ჩემთვის. ზოგჯერ ვცდილობ, არ შევებო ამ სინამდვილეს, ვინაიდან გულს მიკლავს და გაუსაძლის ტკივილად ხშიანდება...“

დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარის ძმის, ივა ემუხვარის ოჯახში ვიზიტები.

ივა ემუხვარმა მამაჩემი, შოთა მარშანია, მცირეწლოვანი იშვილა, რადგან მისმა დამ, დედებამ – ანამ მშობიარობისთანავე ისე დატოვა ნუთისოფელი, ისიც ვერ მოასწრო, ახალშობილ ვაჟს მოეფერებოდა.

მასხოვს ჩვენს ოჯახში სასტუმრო დარბაზის კედელზე დაკიდული ფოტოსურათი, რომლიდანაც საოცარი სიკეთით, დარდითა და სევდით სავსე თვალებით შემოგვეყურებდა სანდომიანი პიროვნება. ვიცოდით, რომ იგი ჩვენი ბაბუის, ივას ძმა, დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარი იყო – 1919 წლის 13 თებერვალს დემოკრატიული წესით არჩეული აფხაზეთის სახალხო საბჭოს, იმავე წლის მაისიდან კი – აფხაზეთის მთავრობის პირველი თავმჯდომარე, საქართველოს დამფუძნებელი კრების წევრი, ქართველი და აფხაზი ხალხის ჭეშმარიტი პატრიოტი, რომელმაც დამოუკიდებელი საქართველოს ხელისუფლებასთან ერთად დატოვა სამშობლო 1921 წელს. ისიც ვიცოდით, რომ იგი ხანგრძლივი დროის განმავლობაში პრაღაში ცხოვრობდა და დასავლევებული იყო პარიზთან ახლოს, ლევილიში. შინ მასზე ხმამაღლა არ ლაპარაკობდნენ, ასეთი დრო იყო. ჩვენს საოჯახო ბიბლიოთეკაში სათუთად ინახებოდა არზაყან ემუხვარის წიგნები, რომლებიც ყველა სხვა წიგნისგან განსხვავდებოდა: კობცა, ყავისფერ ყდებში ჩასმული

და ბრწყინვალედ ილუსტრირებული. ხშირად ვფურცლავდი მათ, ვათვალიერებდი. ყველაზე მეტად „ვეფხისტყაოსანი“ მომწონდა, სასწაულებრივად ლამაზი, ფერადოვანი ილუსტრაციებით; მასხოვს, სურათებს წინ სიფრიფანა პერგამენტის ქალაღი ჰქონდა აფარებული, თეთრი და გამჭვირვალე. დანარჩენი წიგნები ბავშვობისას, ცხადია, არ მიზიდავდა, რადგანაც, ვფიქრობ, სამეცნიერო ხასიათისა უნდა ყოფილიყო.

მუდამ თან დამდევის მოგონება ერთი ამალეველები ისტორიისა, რომლის მომსწრეც აღმოვჩნდი. ჩვენს ოჯახს ოჩამჩირეში ხშირად სტუმრობდნენ ჩემი ბაბუის, ივა ემუხვარის ყოფილი მეზობლები შეშელეთიდან. ბაბუას უმძიმესი ცხოვრება ჰქონდა: საყვარელი ვაჟიშვილის დაკარგვა, ერთადერთი ძმის – არზაყანის სიკვდილი, ძვირფასი ძმისშვილის ვლადიმერ (კუჭიკო) ემუხვარის დახვრება... ივა ემუხვარმა არაერთხელ შეიცვალა საცხოვრებელი ადგილი, რადგანაც არაერთგზის განხორციელდა მისი ქონების კონფისკაცია. ერთხელაც, როდესაც შეიტყო, რომ სახლისა და მეურნეობის წართმევას უჩირებდნენ, გადწყვიტა მეზობელი გლეხისთვის (სამუხაროდ, გვარი აღარ მახსოვს) ფულტურის სკეტი ერუქებინა. იმ გლეხმა კი, მაღლიერების ნიშნად, საკუთარ ოჯახს უანდერძა – ყოველ წელს ივა ემუხვარის სახლობისთვის თაფლი მიერთმით და, პირობის განმავლობაში, ამ ადამიანის შთამომავლებს თაფლის მოსავალზე ძღვენი მოჰქონდათ ჩვენთვის.

ივა დიდი ავტორიტეტით სარგებლობდა ხალხში. მისი ნების გარეშე სოფელში (შეშელეთში) არაფერი კეთდებოდა. მასთან ხშირად მოდიოდნენ ბავშვები, რადგან დიდ სიამოვნებას ანიჭებდა მათთვის რუსული ენის, მათემატიკისა და სხვა საგნების სწავლება.

ხშირად მიამბობდნენ იმის შესახებ, რომ ივა იყო გამოჩენილი მეცნიერ-აკადემიკოსი – ილია ვეკუას ნათალია. ერთხელ ილია ვეკუას მამას ბაბუა ივასთვის შეუჩივლია, შვილისთვის განათლების მისაცემად ფული არ მაქვსო. ივა დახმარებას დაპირდა თურმე ნათულს და სიტყვა შეასრულა კიდევ: პირუტყვი გაყიდა და საჭირო თანხა დროულად გადასცა ნათლიმამას. მეორე მსოფლიო ომის უმძიმეს წლებში კი ილია ვეკუა მამაჩემს ეხმარებოდა, რომელიც იმ დროს თბილისის სამედიცინო ინსტიტუტში სწავლობდა.

მართა ემუხვარი, ეკატერინე ემუხვარი-აქირთავასი, გრიშა ჩიკვაძე, არზაყან ემუხვარი, ილია აქირთავა

მაკვიდრი საპირკაველი ანაფოსი

საოცარი ხალხი იყო და საოცარი ურთიერთობები ჰქონდათ!

მახსოვს, ჩვენთან ხშირად ჩამოდიოდა სტუმრად არზაყანის უმცროსი ვაჟი გივი ემუხვარი, ქალიშვილთან, მარინასთან ერთად. მალაღობი, წარმოსადგეი, ლამაზი... ჩვენ მუდამ გვახარებდა მათი ჩამოსვლა, რადგან სახლი ხალხით ივსებოდა. გივი ბრწყინვალედ მღეროდა, საოცარი იუმორის გრძობა ჰქონდა, არაჩვეულებრივი მთხრობელი იყო, პოეზია უყვარდა და სულ ლექსებს კითხულობდა, შეუდარებლად ცეკვავდა; ქეიფი უყვარდა და გამორჩეული თამადაც იყო. მასზე ამბობდნენ, ნამდვილი თავადიო. მაშინ ძალიან მიჭირდა იმის წარმოდგენა, რომ ამ სიცოცხლით სავსე, მზიარულ ადამიანს ესოდენი ტკივილი არ გუნა ბედმა, ამხელა დარდი ჰქონდა, ასეთი ტანჯვაგამოვლილი იყო... მაგრამ გივი ემუხვარს უყვარდა სიცოცხლე და ხიბლავდა ყველაფერი ლამაზი, მშვენიერი. ეს მას განსაკუთრებული ხიბლით მოსაგდა, შთაგონებული, მიმზიდველს, ბავშვურად ალერსიანს ხდიდა.

მამაჩემი ამალელებლად, როგორც, განსაკუთრებული სითბოთი და სიყვარულით გვიყვებოდა არზაყან ემუხვარის უფროს ვაჟზე ვლადიმერ (კუჭიკო) ემუხვარზე. ვგრძობდი, რომ მამას უჭირდა მასზე საუბარი. სამწუხაროდ, ეს ადამიანი არასოდეს მინახავს, იგი ჩემს ხსოვნაში ახლობლების ნაამბობით დარჩა, როგორც გამორჩეულად კეთილშობილი, არაჩვეულებრივი ადამიანური თვისებებით შემკული, ფართო განათლებისა და იშვიათი ნიჭით დაჯილდოებულ პიროვნებად. 1937 წელს იგი დააპატიმრეს, 1938-ის მარტში კი დახვრიტეს. მისი ერთადერთი დანაშაული ის აღმოჩნდა, რომ არზაყან ემუხვარის შვილი იყო...

ჩემი მამიდა, ცილა ემუხვარი-თუნგია, რომელიც ივამ იშვილა და გაზარდა, ხშირად მიაშობდა ბაბუის, ივა ემუხვარის კუჭიკოსთან ციხეში უკანასკნელი შეხვედრის ისტორიას. პეტიმანი ხანგრძლივად არ ყოფილა. კუჭიკოს ბაბუასთვის უთქვამს: „მოდე, ქუდეები გავცვალოთ, მე ჩემს თბილს მოგცემ, გარეთ ხომ ძალიან ცივა, ავად არ გახდე! სამაგიეროდ, სახსოვრად დავიტოვებ შენს ქუდს!“. ეს მათი ბოლო შეხვედრა იყო, მეტად ერთმანეთი აღარ უნახავთ. ოჯახმა დიდი ხანს არაფერი იცოდა, რა ბედი ეწია ვლადიმერ (კუჭიკო) ემუხვარს.

გავიდა წლები... უკვე თბილისში ვცხოვრობდი, როდესაც ხელში აფხაზეთის ისტორიის სახელმძღვანელო ჩამივარდა, სადაც ასეთი რამ ამოვიკითხე: „Во главе комиссариата Абхазии, по словам Михаила Тарнава, стоял „известный меньшевик, князь Арзакан (Дмитрий) Эмухаев – безвольный, бездарный и трусливый человек“ (აფხაზეთის კომისარიატის სათავეში, მიხეილ ტარნავას თქმით, იდგა „ცნობილი მენშევიკი, თავადი არზაყან (დემეტრი) ემუხვარი – უნებისყოფი, უნიჭო და მშიშარა ადამიანი“). ამ სტრიქონების გამო სულის ტკივილი, წყენა, დაბნევა და დარდი ერთად მომეძალა, საკუთარ თავს ვეკითხებოდი: რით დაიმსახურა არზაყან ემუხვარმა ასეთი სიტყვები, ამგვარი შეფასება?“

ნატო მარშანიში დიდი ემოცია აღძრა კონსტანტინე გამსახურდიას 2003 წელს გამოქვეყნებულმა წერილმა, სადაც პატივსაცემად ემუხვარის ვაჟს მამამისის ენგურის ზვირთებთან ბრძოლაში დამარცხების გამო. „ამ ყველაფრის შემდეგ მიზნად დავისახე მასალების მოძიება, მისი წერილებისა და გამოსვლათა ტექსტების შეკრება და გამოქვეყნება. – წერს ავტორი, – დაიწყო ხანგრძლივი მიმოძიება პრაღის, რუსეთის ფედერაციის (ГРФ), საქართველოს ეროვნულ და ქუთაისის ცენტრალურ არქივებთან, სლავურ ბიბლიოთეკასთან, ვარშავასთან, პარიზის კლოდ-ბერნარის საავადმყოფოს არქივთან; სოციალ-დემოკრატების არქივის შესწავლა, რომელიც ლევილიდან ბატონმა გურამ შარაძემ ჩამოიტანა, მასალების მოძიება ქართული ემიგრაციის მუზეუმში, გივი ემუხვარის პირად არქივში... უკიდევანო სიხარული მიპყრობდა, როცა არქივებში ვპოულობდი წერილებსა თუ დეკრეტებს ჩემთვის კარგად ნაცნობი ხელნერი – არზაყან ემუხვარი.

...მე არ მიცდია მისი პოლიტიკური მოღვაწეობის შეფასება, ეს მეცნიერ-ისტორიკოსთა, პოლიტოლოგთა შესწავლის საგანია. ვფიქრობ, დემეტრი (არზაყან) ემუხვარის წვლილი ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობებში დაგინყებას არ უნდა მიეცეს, ვინაიდან მან საკუთარი თავი მთლიანად მიუძღვნა მისთვის უსაზღვროდ ძვირფასი სამშობლოს მსახურებას, ამ ორ ხალხს, რომელიც არასოდეს მდგარა ბარიკადის სხვადასხვა მხარეს, 1992-93 წწ. ომის გამოკლებით. არ ვიცი, რას იტყოდა ან რას იფიქრებდა აფხაზეთის მთავრობის პირველი თავმჯდომარე არზაყან ემუხვარი დღევანდელ ქართულ-აფხაზურ ურთიერთობებზე, მაგრამ, ვფიქრობ, უთუოდ დალოდებოდა: ნუთუ მე და ჩემმა მეგობრებმა იმისთვის გავწირეთ თავი, რომ ქართველები და აფხაზები დღეს ასე დაშორებოდნენ ერთმანეთსო?!

დოკუმენტური ქრონოლოგიით, დროუამისაგან გაყვითლებული წერილებით აკინძული „ქედუხრელი რაინდი“, ალბათ, ბევრ რამეზე ჩააფიქრებს პროფესიონალ შემფასებლებსა თუ უბრალოდ ადამიანებს, რომელთათვისაც ისევე შეუძლებელია ამ ორი ხალხის განცალკევების წარმოდგენა, როგორც ეს არზაყან ემუხვარისთვის იყო.

„ადრე დაობლება, მღელვარე სიჭაბუკე, რევოლუციური ორომტრია, ციხეში გატარებული წლები, ხელმძღვანელ თანამდებობათა დაკავება აფხაზეთისთვის ურთულეს პერიოდში, ემიგრაციის წლები, უქონლობა, მარტობა, სასონარკვეთა, სიმწარე...“ – ასეთია მისი ცხოვრების მოკლე, მაგრამ მრავლისმომცველი ცხოვრება.

„ადამიანი ყოველ წუთს მზად უნდა იყოს სიკვდილისათვის, მაგრამ არ უნდა ღნაოდე. სახეზე არ უნდა გეტყობოდეს მონყენის ჩრდილი. ყოველთვის ისე უნდა გეჭიროს თავი, თითქოს ნადიმზე მიდიოდე. აჰ, ერთხელ კიდევ მანახა კავკასიონის შევერცხლილი უნაგირები! ახლა სოფელში ბრონეულეები და მაგნოლიები ყვავიან. გაზაფხული მოუტანდა მშვენიერ კოლხეთის ველებს. შესძლოა, ჩვენი სოფელი ამ წუთში მიზიტხუს პირველ ყვავილობის დღესასწაულს იხილდეს. მუხის ფოთლებით შუბლშემკული ქალ-ვაჟი გარს ეხვეოდეს ვეება მუხას და ნაბლით შებურვილი ლომკაცი სატევარს არჭობდეს მკერდზე ტყეების მამფალს.

ნატო მარშანია, „ქედუხრელი რაინდის“ ავტორი

გიორგი ბარაბიძე, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარე

ასი წლის რომ გავხდე, დედა, და ასი წელიც რომ დაგრჩე უცხოეთში, თუ შენ მინ მეგულები, ფესვები მაქვს მეთქი ჩემს მიწაში, ასე ვიტყვი. ასი წლის რომ გავხდე, დედა, უცხოეთიდან მობრუნებული დავიძახებ კარის ალაგთან „დედა, მინა ხარ მეთქი?“ – ეს სიტყვები არზაყან ემუხვარის პროტოტიპს – თარამ ემუხვარს – ათქმევინა კონსტანტინე გამსახურდიამ და, ალბათ, იოლი წარმოსადგენია, რა ახლობელი იქნებოდა არზაყანისთვის ეს მრწამსი. „ქედუხრელი რაინდი“ ჩემთვისაც

და, ალბათ, მკითხველისთვის ქართულ-აფხაზური ურთიერთობის სიმბოლოდ იქცევა, ეს წიგნი კიდევ ერთხელ შეგვაგონობინებს, როგორ შეიძლება გიყვარდეს სამშობლო, „რომლის დამკარგველიც ყველაფერს კარავს!“. წიგნის ავტორსაც ხომ სხვა პრეზენტაცია არც ჰქონია... მისი სურვილია, „დაინყების წყვილადს გამოსტაცოს დიდი და ღვანლმოსილი წინაპრის ძვირფასი აჩრდილი“.

ლალი ჯვალაძე

ინფორმაცია

ნარკოტიკებთან ბრძოლის საერთაშორისო დღეს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სსიპ საგანმანათლებლო დაწესებულების მანდატურის სამსახური შეუერთდა. ნარკოტიკებთან ბრძოლის საერთაშორისო დღეს, მანდატურების ინიციატივით, მარათონი გაიმართა.

სტარტი ანტინარკოტიკულმა მარათონმა ვაკე-საბურთალოს ახალი გზიდან აიღო. მანდატურებს შორის შეჯიბრი სირბილში მოეწყო და მასში 100-მდე მანდატური მონაწილეობდა. აქცია გაიმართა სლოგანით – „გაუფრთხილდი თავს – ნარკოტიკი კლავს“. მანდატურის სამსახურის ხელმძღვანელის განცხადებით, აქციის მთავარი მიზანი ბავშვებსა და მოზარდებში ჯანსაღი ცხოვრების პოპულარიზაციაა.

ანტინარკოტიკულ მარათონზე 6 გამარჯვებული – 3 გოგონა და 3 ბიჭი – გამოვლინდა. მარათონს მანდატურებთან ერთად სკოლის მოსწავლეებაც დაესწრნენ.

პრეზიდენტის საჩუქარი – პერსონალური კომპიუტერი ამჯერად აჭარის რეგიონის საჯარო სკოლების 151-მა მეთაველასელმა მიიღო. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოადგილემ ნოდარ სურგულაძემ და აჭარის განათლების მინისტრმა ვია აბულაძემ კომპიუტერებით ის მოსწავლეები დაასაჩუქრეს, რომლებმაც საბაზო საფეხური წარჩინებით დაამთავრეს.

პროექტი რამდენიმე წელია ხორციელდება. წელს, უკვე მეორედ, მოსწავლეები იმ პორტატული კომპიუტერებით საჩუქრდებიან, რომლებიც საქართველოში დამზადდა.

მოსწავლეთა ნახალისების პროექტი პრეზიდენტის ნაციონალური პროგრამის – „ჩემი პირველი კომპიუტერი“ ფარგლებში ხორციელდება და მისი მიზანია ხელი შეუწყოს მოსწავლეთა მოტივაციის ამაღლებასა და ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების სწავლების პროცესში დანერგვას.

პრეზიდენტის მიერ ინიცირებული პროექტი, თანამედროვე ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობის გაზრდით, ყველა ნიჭიერ და შრომისმოყვარე მოზარდს სწავლის თანაბარ პირობებს უქმნის. წარჩინებულ მოსწავლეთა ამ მიმართულებით ნახალისება მომავალშიც გაგრძელდება.

ქართველი და თურქი მეცნიერები თურქეთელი ქართველების ეთნიკური იდენტობის გადარჩენისა და განვითარების გზებზე მსჯელობდნენ. საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციას განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გენერალური დირექტორი სულხან სისაური დაესწრო.

40-მდე ქართველმა და უცხოელმა მკვლევარმა მოხსენებები თურქეთის ქართველთა ისტორიის, მატერიალური და სულიერი ფასეულობების, ტრადიციული კულტურის, ყოფისა და ისტორიულ-ეთნოგრაფიული ძეგლების შესახებ გააკეთა. ღონისძიებაში თურქი მეცნიერები და თურქეთში კულტურის ცენტრების ხელმძღვანელები მონაწილეობდნენ.

კონფერენციის ფარგლებში, ქართულ-თურქული კულტურული ურთიერთობების და თურქეთელი ქართველი საზოგადო მოღვაწეების – სახმედ ოზქან მეღაშვილის, ჰაირი ჰაირი-ოღლუს (ვახტანგ მალაყმადის), ოთარ გიგინეიშვილის, ფრიდონ ხალვაშის – ცხოვრების ამსახველი ექსპოზიცია გაიმართა. სამდღიანი სამეცნიერო ღონისძიება ახმედ ოზქან მეღაშვილის დაბადებიდან 90 წლის იუბილეს მიეძღვნა.

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის საგრანტო კონკურსის ფარგლებში დაფინანსდა.

2012 წლის ერთიანი ეროვნული გამოცდების ჩასატარებლად ქუთაისში ორი საგამოცდო ცენტრი იფუნქციონირებს. საქართველოს მასშტაბით კი, სულ 17 საგამოცდო ცენტრი გაიხსნება.

ქართულ-გერმანული ურთიერთობის აღსანიშნავად

28 მაისს, გერმანიაში, გაიხსნა საქართველოს დღეები, რომელიც მიეძღვნა საქართველო-გერმანიის ურთიერთობის 20 წლისთავს. სწორედ ამ ფაქტს გამოეხმაურეთ და მოკრძალებული სიტყვა ვთქვით ქართულ-გერმანულ კულტურულ და ისტორიულ ურთიერთობაზე, რაც გამოიხატა ივანე ხრიკულის სახელობის ხაშურის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხცისის საჯარო სკოლის მოსწავლეთა შემოქმედებითი ჯგუფის (ხელმძღვანელი – გერმანული ენის მასწავლებელი ნინო ლულაძე) და ხაშურის მუნიციპალიტეტის ცენტრალური ბიბლიოთეკის გერმანული კუთხის ხელმძღვანელის, ქალბატონი მავრა გელაშვილის მიერ მოწყობილი ერთობლივი ღონისძიებებით. ინიციატივა ქალბატონ მავრასაგან წამოვიდა – მე და ჩემი მოსწავლეები ბიბლიოთეკის დარბაზში მიგვიწვია. ღონისძიება ორ დღეზე გაიწერა – პირველი დღე გერმანიის პოლიტიკურ და კულტურულ ყოფაზე ინფორმაციებს დაეთმო, რომელიც დამსწრე საზოგადოებას თვით ქალბატონმა მავრამ წარუდგინა, რაშიც მას ბიბლიოთეკის აქტიური მკითხველი – ხაშურის მე-3 სკოლის მოსწავლეები – დაეხმარნენ.

ამის შემდეგ ხცისის საჯარო სკოლის მოსწავლეებმა მსმენელებს შესთავაზეს გერმანულ-ქართულენოვანი თეორიული კონფერენცია, თემაზე „ბერლინის კედელი და მისი ქართული პარალელები“; აგრეთვე,

ძირითადად, სამი დამოუკიდებელი თემა გერმანულ ენაზე:

„ბერლინის კედელი, ანუ გაყოფილი გერმანიის გაყოფილი გული“, ავტორი – **ხათუნა ბერიძე** (XI კლასი);

„ეგრეთ ნოდებული ბერლინის კედელი

ანყურში და ჩემი ოჯახი“, ავტორი – **რევაზ ქაფიანიძე** (XI კლასი)

„ბერლინის კედელი და დამოუკიდებელი საქართველო“, ავტორი – **ხვიჩა ჩადუნელი** (XI კლასი).

ავტორებმა თემები გერმანულ ენაზე

წარუდგინეს საზოგადოებას. მათი შინაარსი ქართულად მსმენელამდე მიიტანეს: **დიანა მიქელაშვილი** (X კლასი); **მარიამ დავითაძე** (X კლასი); **ლიკა ციციშვილი** (X კლასი).

მეორე დღეს კი, დამსწრე საზოგადოების ყურადღება მთლიანად ჩვენ დაგვეთმო – ხცისის საჯარო სკოლის მოსწავლეთა შემოქმედებითი ჯგუფს, რომელმაც წარმოადგინა გერმანულენოვანი სპექტაკლი „ანა და მისი მეგობრები“. გერმანული თანატოლების ცხოვრება სკოლასა და სკოლის გარეთ წარმოადგინეს: **ნანა მაზიაშვილი** (XI კლასი); **რევაზ ქაფიანიძე** (XI კლასი); **ხვიჩა ჩადუნელი** (XI კლასი); **ხათუნა ბერიძე** (XI კლასი); **მარიამ ბერიძე** (XII კლასი); **ლიკა ციციშვილი** (X კლასი); **დიანა მიქელაშვილი** (X კლასი); **ნინო ქაფიანიძე** (IX კლასი); **მარიამ ახალაძე** (IX კლასი); **ნათია ხაჩიძე** (XI კლასი); **მადეა ლომოძე** (VIII კლასი); **ხვიჩა მაზიაშვილი** (X კლასი).

წარმოდგენა ძალიან საინტერესო იყო. მაყურებელი აღფრთოვანებული დარჩა ნორჩ მსახიობთა ენის ცოდნით, მეტყველების კულტურით და მსახიობური მონაცემებით.

ნინო ლულაძე

ივანე ხრიკულის სახელობის ხაშურის მუნიციპალიტეტის სოფელ ხცისის საჯარო სკოლის გერმანული ენის მასწავლებელი

ინფორმაცია

საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდი მეცნიერებაში ბიზნეს-სექტორის აქტიური ჩართვის კუთხით მუშაობას განაგრძობს. საქართველოში ინოვაციური ტექნოლოგიური ხასიათის კვლევების განვითარებისა და მათი კომერციალიზაციის მიზნით, მიმდინარე წელს, კიდევ ერთი ახალი მსხვილი პროექტიანი კონკურსი გამოცხადდება.

შოთა რუსთაველის ეროვნულ სამეცნიერო ფონდში პირველი მრგვალი მაგიდა გაიმართა, სადაც კონკურსის პროექტსა და ძირითად ასპექტებზე იმსჯელეს. პროგრამის შემუშავებაში, ფონდის ხელმძღვანელებთან ერთად, უმაღლესი სასწავლებლების რექტორები, მეცნიერები, მერიის, ბიზნესის და საქაპატენტის წარმომადგენლები მონაწილეობენ. საგრანტო კონკურსის დებულება ტექნოლოგიების ტრანსფერთან დაკავშირებული ყველა დაინტერესებული მხარის რეკომენდაციის გათვალისწინებით ჩამოყალიბდება.

კონკურსის მიზანია სამეცნიერო ჯგუფებისა და ბიზნესის დაახლოება და ისეთი კვლევების დაფინანსება, რაც, თავის მხრივ, ხელს შეუწყობს ახალი ან გაუმჯობესებული ტექნოლოგიის შექმნა-დამუშავებას.

თითოეულ გამარჯვებულ პროექტს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო, კვლევის ხანგრძლივობის მიხედვით, 25-დან 75 ათას ლარამდე დააფინანსებს.

პრეზიდენტის საჩუქარი შიდა ქართლის რეგიონის წარჩინებულმა მოსწავლეებმა მიიღეს. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის მოადგილემ ნოდარ სურგულაძემ შიდა ქართლის რეგიონის საჯარო სკოლების 31 მეთაურს დასწრე პერსონალური კომპიუტერები გადასცა. მათ წელს წარჩინებით დაამთავრეს საბაზო საფეხური (მე-7, მე-8 და მე-9 კლასები).

პროექტი პრეზიდენტის ნაციონალური პროგრამის ფარგლებში ყოველწლიურად ხორციელდება და მისი მიზანია საქართველოს სკოლების წარჩინებული მოსწავლეების ნახალისება და თანამედროვე ტექნოლოგიების ხელმისაწვდომობის გაზრდა.

2012 წელს, პროგრამის ბენეფიციარებად განისაზღვრნენ საჯარო სკოლის მოსწავლეები, რომლებმაც 2011/2012 სასწავლო წელს საბაზო საფეხური დაასრულეს და მათი საფეხუ-

რის ნიშანია 10 ქულა (დამრგვალების გარეშე).

წარჩინებულ მოსწავლეთა ამ მიმართულებით ნახალისება მომავალშიც გაგრძელდება, საქართველოს მასშტაბით კომპიუტერებით სულ 1022 წარმატებული მოსწავლე დაჯილდოვდება.

საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარე დავით ბაქრაძე, პროფესიული განათლების ვაუჩერული დაფინანსების მეორე ეტაპის დაწყებასთან დაკავშირებით, კაჭრეთის პროფესიულ კოლეჯ „აისის“ ესტუმრა და ახალი პროგრამით დაფინანსებულ პროფესიული განათლების სტუდენტებს შეხვდა. III დაფინანსების II ეტაპზე სამინისტრო 1000-ლარიანი ვაუჩერით 1500 მსურველს დააფინანსებს. III ეტაპზე, რომელიც შემოდგომაზე გამოცხადდება, ვაუჩერს კიდევ 2500 მსურველი მიიღებს. I ეტაპზე კი, საქართველოს მასშტაბით, უკვე 2500, მათ შორის 1700 სოციალურად დაუცველი სტუდენტი დაფინანსდა.

დავით ბაქრაძე სტუდენტებსა და მათ პედაგოგებს გაესაუბრა და აღნიშნა, რომ უმუშევრობასთან ბრძოლის კუთხით უმნიშვნელოვანესია პროფესიული კადრების არსებობა. სწორედ ამიტომ, სახელმწიფო პროფესიული განათლების ახალი ვაუჩერული დაფინანსების სისტემით პროფესიული განათლების კიდევ უფრო მეტად განვითარებას უწყობს ხელს. შრომის ბაზარზე პროფესიული კოლეჯების კურსდამთავრებულების დასაქმების მაჩვენებელი 75%-ია. საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის თქმით, ვაუჩერული დაფინანსების ახალი სისტემით კიდევ უფრო იზრდება პროფესიული განათლების სოციალური ხელმისაწვდომობა. მნიშვნელოვანია ისიც, რომ ახალი პროგრამით სოციალურად დაუცველი ფენაც ფინანსდება.

- 1000-ლარიანი ვაუჩერით ფინანსდება:
- ◆ სოციალურად დაუცველები, რომელთა სარეიტინგო ქულა არ აღემატება 100 000-ს;
 - ◆ პირები, რომლებმაც 2011-2012 სასწავლო წელს დაძლიეს საბაზო განათლების საფეხური (9 კლასი) და სწავლა არ განაგრძეს შემდგომ საფეხურზე;
 - ◆ პირები, რომლებმაც 2011-2012 სასწავლო წელს დაძლიეს ზოგადი განათლების საფეხური და არ დარეგისტრირდნენ ერთიან ეროვნულ გამოცდებზე;
 - ◆ ყველა დანარჩენი მსურველი, რომელიც ცავის ტესტირებას ზოგად უნარებში და გადალახავს მინიმალური კომპეტენციის ზღვარს.

მსურველი თანდაფინანსებით შემოდის სასწავლებელში

(70% – სახელმწიფო, 30% – მსურველი).

სტუდენტებთან და პედაგოგებთან შეხვედრის შემდეგ, დავით ბაქრაძემ კოლეჯში არსებული საწინააღმდეგო, ღვინის სახლი, მარანი, სხვადასხვა სახელოსნოები დაათვალიერა და სწავლების პროცესს ადგილზე გაეცნო.

მრავალპროფილიან კოლეჯში სტუდენტები ფერმერის, მეღვინე-მევენახის, მეფუტკრის, ხილისა და ბოსტნეულის გადამამუშავებლის, სასურსათო პროდუქტების წარმოების, ვეტერინარული მომსახურების, ტრაქტორისტ-მემანქანის, სასტუმრო საქმის მწარმოებლის, მიმღებ რეცეფციონისტის, გიდის (გეოტურიზმი და ა.შ.), ტუროპერატორის (აგროტურიზმი), მზარეულის, კალატოზის, მებაბაქანის, მეფილე-მომპირ-კეთებლის, დურგლის, ელექტრიკოსის, ძრავის შემკეთებლის და სავალი ნაწილის ტექნიკოსის პროფესიებს ეუფლებიან.

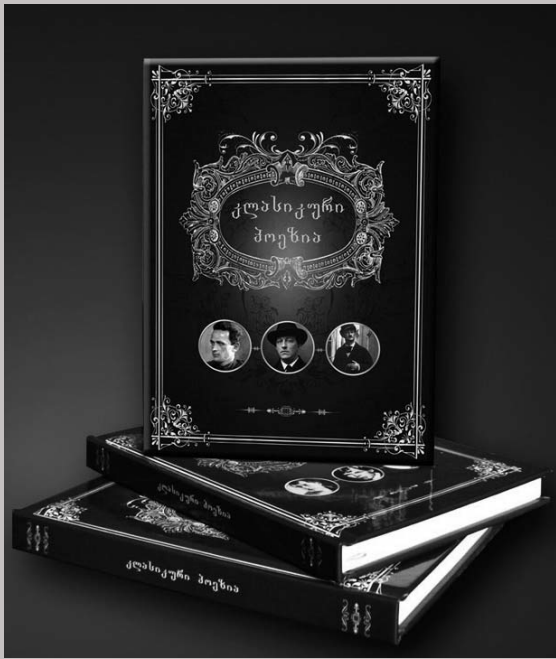
პროფესიული განათლების დაფინანსების ახალი სისტემა, საქართველოს პრეზიდენტის ინიციატივით, 2012 წლიდან, მოქმედებს და სახელმწიფო ბიუჯეტიდან 7 მილიონი ლარია გამოყოფილი.

სასერტიფიკაციო გამოცდებამდე ერთი თვით ადრე განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი და სამინისტროს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ეროვნული ცენტრის დირექტორი ქუთაისელ მასწავლებლებს შეხვედნენ. შეხვედრა ონლაინრეჟიმში – თბილისის მასწავლებლის სახლიდან ქუთაისის მასწავლებლის სახლში პირდაპირი ჩართვის ფორმატით – გაიმართა.

ქუთაისელმა მასწავლებლებმა საუბრისას ყურადღება ისეთ საკითხებზე გაამახვილეს, როგორცაა: სასერტიფიკაციო გამოცდები, საგამოცდო ტესტები, მოსამზადებელი ტრენინგები, სერტიფიცირებული მასწავლებლების სახელფასო დანამატი, საატესტატო და მისაღები გამოცდების ახალი ფორმატი, ე.წ. 8+1 და სხვ. ონლაინშეხვედრას სხვადასხვა საგნის პედაგოგები ესწრებოდნენ.

თბილისისა და ქუთაისის მასწავლებლის სახლებში, უკვე რამდენიმე თვეა, სასერტიფიკაციო გამოცდებისთვის მოსამზადებელი ინტენსიური ტრენინგები მიმდინარეობს. სასერტიფიკაციო გამოცდებზე წელს 41 ათასი პედაგოგი დარეგისტრირდა. ტრენინგების ყველა პროფესიულ უნარებსა და ყველა საგამოცდო საგანში ნებისმიერ მსურველს შეუძლია.

სიასლა!

კლასიკური პოეზია

სამი ტომის ფასი 21 ლარი

თემატური პლაკატები დაწყებითი კლასებისთვის

ფორმატი A2 (42x59.4 სმ)

1. ძართული ანბანი
2. წელიწადის დროები: შემოდგომა-ზამთარი
3. წელიწადის დროები: გაზაფხული-ზაფხული
4. ფერები
5. ფორმები
6. გარეული ცხოველები
7. გარეული ფრინველები
8. პროფესიები
9. რიცხვები
10. სილ-პოსტნული
11. შინაური ცხოველები
12. ტანსაცმელი
13. ჰიგიენის ნივთები
14. საოჯახო ნივთები
15. ტრანსპორტი
16. წყლის ბინადრები
17. ინგლისური ანბანი
18. რუსული ანბანი
19. ჩემი საძარტველი

ერთი ცალის ფასი 2.5 ლარი

თემატური პლაკატები მაღალი კლასებისთვის

ფორმატი A1 (59.4x84.1 სმ)

1. რელიგიების წარმოშობა
2. გარეული ფრინველები საძარტველოში
3. გარეული ცხოველები საძარტველოში
4. მწერები
5. ძართული ხალხური საძარტველები
6. ძველწარმოები საძარტველოში
7. საძარტველო მცენარეები
8. ადამიანის აგებულება
9. რეპტილიები და დინოზავრები
10. ნიადაგი - სიცოცხლის წყარო
11. ქველი რეგი
12. მსოფლიოს დროები
13. ზღვის დინამიკა
14. ძირითადი ელემენტების პერიოდული სისტემა
15. საფარის წარმოშობა
16. ძარტველი მემორის შეიარაღება და საბრძოლო ტექნიკა
17. მსოფლიოს შვიდი საოცრება

ერთი ცალის ფასი 3 ლარი

ქართული ლიტერატურის კაბინეტისთვის მწერალთა პორტრეტები (34x47 სმ)

1. მიხეილ ჯავახიშვილი	10. იოსებ ბრიჯაშვილი	19. აკაკი წერეთელი
2. ბიორგი ლეონიძე	11. პოლიქარპე კაკაბაძე	20. რუსთაველი
3. ირაკლი აბაშიძე	12. გურამ რჩეულიშვილი	21. ვაჟა-ფშაველა
4. ნოდარ დუმბაძე	13. იაკოვ ხუცესი	22. თეიმურაზ I
5. მირზა ბელოუზანი	14. ივანე სებასტიანი	23. ვახტანგ VI
6. აკაკი ბაქრაძე	15. დავით გურამიშვილი	24. ბიორგი მერჯული
7. ვასილ ბარნოვი	16. ზესიძე	25. ბრიგოლ ორბელიანი
8. პაულუ იაშვილი	17. რევაზ ინანიშვილი	26. დავით აღმაშენებელი
9. სულხან-საბა ორბელიანი	18. ალექსანდრე ჭავჭავაძე	27. გურამ ასათიანი

ერთი ცალის ფასი 4 ლარი

რეკროდუქციები ხელოვნების კაბინეტისთვის

1. ცისფერი ბალერინები - დეა	7. დელფოსელი სივილა - მიქელანჯელო
2. ჰორაციუსის ფიცი - შაკ-ლუი დავიდი	8. მხატვრის გალი - კლოდ მონე
3. მწყობრთა თაყვანისცემა - დომენიკო გირლანდაიო	9. უძლები შვილის დაბრუნება - რემბრანდტი
4. ადელ პლუხ-ბაუერის პორტრეტი - გუსტავ კლიმტი	10. სამანელა - რენუარი
5. ავტოპორტრეტი - რემბრანდტ ჰარმენს ვან რაინი	11. საპირბო გუსტირება, გრან-შატის კუნძულები - შორჟ სიორა
6. მენინები - ველასკესი	

ერთი ცალის ფასი 6.5 ლარი

ქართველი მწერლები

- ❖ ვაჟა-ფშაველა (10-ტომიანი), I-IV ტომი, - 11 ლარი
- ❖ ალექსანდრე ყაზვბი (2-ტომიანი), I-II ტომი, - 11 ლარი
- ❖ მინაილ ჯავახიშვილი (7-ტომიანი), I-VII ტომი - 11 ლარი
- ❖ ლევან გომთა (7-ტომიანი), I-II ტომი - 16 ლარი
- ❖ ელიშვილ ყიფიანი (2-ტომიანი), I-II ტომი - 15 ლარი
- ❖ კონსტანტინე გამსახურდია (10-ტომიანი), I, II, III, VI, VII, VIII ტომი - 16 ლარი, IV-V ტომი - 18 ლარი
- ❖ რევაზ ინანიშვილი (6-ტომიანი), I-VI ტომი - 12 ლარი
- ❖ ვახტანგ ჭავჭავაძე (9-ტომიანი), I-IV ტომი - 12 ლარი
- ❖ გრიგოლ აბაშიძე (6-ტომიანი), I-II ტომი - 12 ლარი
- ❖ ოტიან იოსელიანი (10-ტომიანი), I-IX ტომი - 12 ლარი
- ❖ თამაზ ჭილაძე (6-ტომიანი), I-VI ტომი - 10 ლარი
- ❖ გოდერძი ჩოხელი (5-ტომიანი), I-IV ტომი - 13 ლარი

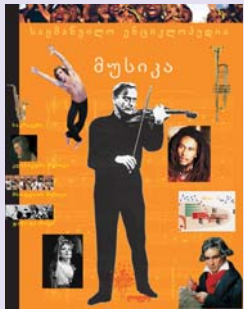
მითითებულია თითო ტომის ფასი

გამოცემა „აქალი განათლება“ და გაზეთ „ახალი განათლება“ სპეციალური პრეზენტი

ხელმომწერთა საყურადღებოდ!

თუ თქვენ წიგნის მოყვარული ბრძანდებით, შეგიძლიათ ისარგებლოთ ჩვენი შემოთავაზებით.

გამოიწერეთ წიგნები და მიიღეთ სპეციალური ფასად

საყმანვილო ენციკლოპედია „მუსიკა“

~~29.90~~

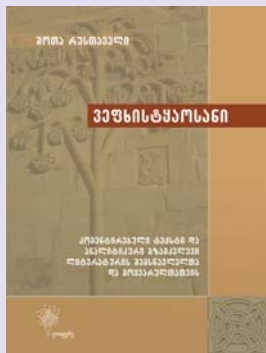
17 ლარი

საყმანვილო ენციკლოპედია „სპორტი“

~~29.90~~

10 ლარი

კომენტარული ტექსტი და ანალიტიკური გზამკვლევი ლიტერატურის შემსწავლელთა და მოყვარულთათვის ავტორი თამაზ ვასაძე

11 ლარი

მოსწავლეებისა და პედაგოგების სამაგიდო წიგნი თამარ ბეროზაშვილი „ქართული ენის სასკოლო განმარტებითი ლექსიკონი“

~~14.90~~

10 ლარი

„ახალი განათლება“ წიგნის თანად

მიმდინარეობს ხელმომწერა

გადმორიცხვისას აუცილებლად მიუთითეთ ქალაქი, რაიონი, სოფელი, სკოლა, სახელი და გვარი.

შესაძლებელია იწიგნოთ ხელმომწერები!

მსურველები დაგვიკავშირდით ტელეფონზე:

032 295 80 23; 0790 95 80 23; 577 13 22 83.

ხელმომწერის თანხა გადმორიცხვით რეკვიზიტებზე:

მიმღები - შპს „ახალი განათლება“, ს/კ 202058735
ა/ა GE93LB0113314052305000, ს/ს „ლიბერთი ბანკი“, ბ/კ LBRTGE22

შედეგად მიიღებთ!

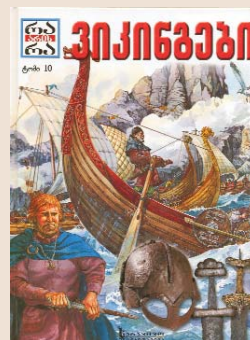
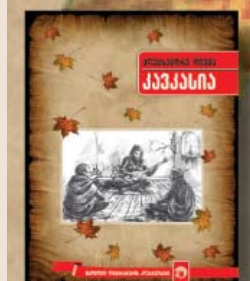
მსოფლიო ისტორიის ენციკლოპედია ~~45~~ 35 ლარი
საყმანვილო ცხოველთა ენციკლოპედია ~~30~~ 26 ლარი
ხელნაწილების ილუსტრირებული ისტორია ~~40~~ 30 ლარი

„მსოფლიო ლიტერატურის კლასიკოსები“

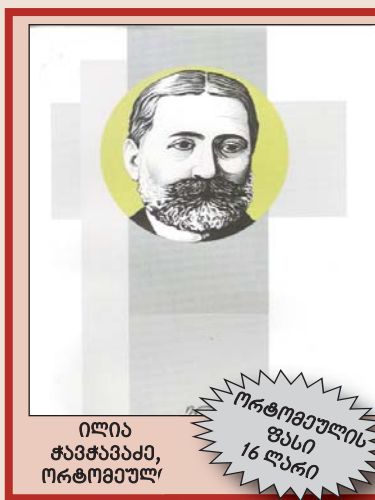
ერთი ტომი - 12 ლარი

- გუსტავ ფლობერი - მაღამ გოგონა
- ონორე დე ბალზაკი - მამა გორიო
- ვიქტორ ჰიუგო - პარიზის ღვთისმშობლის ტაძარი
- ემილ ზოლა - ქალთა ბედნიერება
- ალექსანდრე დიუმა - კავკასია
- ფიოდორ დოსტოევსკი - მკვდარი სახლის ჩანაწერები
- ჰენრი რაიდერ ჰაგარდი - მონტესუმას ასული
- სტენდალი - წითელი და შავი
- ლევ ტოლსტოი - კავკასიური მოთხრობები
- ჯონათან სვიფტი - გულივერის მოგზაურობა
- ერის მარია რემარკი - სამი მემოარი
- შოდერლო დე ლაკლო - სახიფათო კავშირები
- ალექსანდრე პუშკინი - მოთხრობები **ახალი**
- შტეფან ცვაიგი - მოუთმელოება გულინა **ახალი**
- მაინ რიდი - კვარტარონი **ახალი**

„რა არის რა“
50-ტომიანი.
ერთი ტომის ფასი
11 ლარი
გაყიდვასა სერიის 27 ტომი

ორტომიანი
ფასი
16 ლარი

საქართველოს ისტორიული ატლასი
ფასი
5,70 ლარი

მთავარი რედაქტორი: მარიკა ჩიქოვანი

მისამართი: 0102 თბილისი, ტატილაშვილის ქ. №3
ტელ.: 032 295 80 23, 0790 958023, 577 132283.

www.axaliganatleba.ge

E-mail: axaliganatleba@gmail.com Skype: axali.ganatleba

რედაქციის საბანკო რეკვიზიტები: შპს „ახალი განათლება“ ს/კ 202058735
ა/ა GE86BG000000123631000GEL, ს.ს. „საქართველოს ბანკი“ ბ/კ BAGAGE22,

რედაქციაში შემოსული ხელნაწერები არ რეცენზირდება და ავტორებს არ უბრუნდებათ.

ISSN 2233-386X

9 772233 386008 >